

# News Letter



Karen Education and Culture Department



Page : 2

ကုန်သွယ်ဆေးလဝဲကျို  
တမ်မသကိး  
ကီၢ်သုလုၤတၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်မုၢ်နံၤ

ဖဲလိယုၤလံအတီၢ်ပူၤ တၢ်ပပ်ပနီၣ်အီၤဒဲကီၢ်သု  
လုၤ တၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်အလါအသိး တနီၣ်အံၤ ၂၀၂၄,  
လိယုၤလံ ၁၁တၢ် ၃၁ သီ, ကညီကုန်သွယ်ဆေးလဝဲ  
ကျို လၢကိ, ကီၢ်ဆၢ, ကီၢ်ရဲၣ်ဒီးလီၢ်ခၢၣ်သး  
သ့ၣ်တဖၣ် ပပ်လုၢ်ပပ်ပုၤဒီးပပ်ဖျိၣ်မၤသကိး သ့ၣ်  
ဖျးဝဲသ့ၣ်တဖၣ်လၢ အလီၢ်က ဝဲဒၣ်စုၣ်စုၣ်ဝဲန့ၣ်  
လီၤ.

ကီၢ်သုလုၤတၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်အလါအံၤ ဘၣ်တၢ်မၤအီၤ  
ဖဲ လိယုၤလံအတီၢ်ပူၤ လၢကီၢ်သုလုၤဟီၣ်ကဝီၤ ပ  
ကထံဘၣ် အီၤအါလၢ ကညီကလုၢ်ဒုၣ်တဝါပူၤ  
လၢကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံထံးန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်သု  
လုၤတၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂံၤအံၤ ဘၣ်တၢ်စး  
ထီၣ်မၤအီၤလၢပုၤလီၢ်ကဝီၤဖဲတဖၣ် တၢ်ပညိၣ်  
လၢ တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်သ့ၣ်ပုၤဒီးတၢ်ကတီၢ်ခိၣ်ဃၢၤန့  
ဆၢန့ၣ်လီၤ.

## Karen Wrist-Tying Ceremony

၁၇/၈/၂၀၂၄, ကညီကုန်သွယ်ဆေးလဝဲကျို လီၢ်  
ခၢၣ်သး မၤလၢကပီၤ ကညီဒီကလုၢ်လုၢ်လီၢ်ထူ  
သန့ လါခူးကံၢ်စုမုၢ်နံၤန့ၣ်လီၤ.

မ်ကညီဖိကိးဂၤဒဲး ကပဲဒီးတၢ်သ့ၣ်ခသးခ, မၤ  
န့ၣ်အိၣ်ကဲ, ပုၤဒျှံပုၤဒါ, အိၣ်ပဲဒီးတၢ်အိၣ်ဆ့ၣ်  
အိၣ်ချ့, ဒီးအိၣ်ဃုဖိးက့ၤကိးဂၤဒဲးမုၢ်ပတၢ်ဆၢ  
ဂုၤဆၢဝါဒီးထုကဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

Page : 4



## Kawthoolei Higher Education System



Page : 23

# Special Day

ဖဲလိယူလဲအတီပူ၊ တပ်ပန်နီအီဒဲကီသုလု၊ တပ်သုဉ်သုဉ်အလါအသိး တန်အံ၊ ၂၀၂၄, လိယူလဲ ၁၁သီတု၊ ၃၁ သီ, ကညီကုဉ်သုဆဲးလဲဝဲကျါ လါကံ, ကီဆဲဉ်, ကီရဲဉ်ဒီးလီခါးသးသုဉ်တဖဉ် ပပ်လုပပ်ပုဒီးပပ်ဖိုဉ်မဲသကိး သုဉ်ဖျးဝဲသုဉ်တဖဉ်လါ အလီက ဝီဒဲဉ်စုဉ်စုဉ်ဝဲန့ဉ်လီ၊

ကီသုလု၊ တပ်သုဉ်သုဉ်အလါအံ၊ ဘဉ်တံမဲအီဖဲ လိယူလဲအတီပူ၊ လါကီသုလု၊ ဟီဉ်ကဝီ၊ ပကထံဘဉ် အီအါလါ ကညီကလုဉ်ဒုဉ်တဝါပူ၊ လါကီပယီမုဉ်ထီဉ်ကလံထဲးန့ဉ်လီ၊ ကီသုလု၊ တပ်သုဉ်သုဉ်အတံဟူးတံဂဲအံ၊ ဘဉ်တံစး ထီဉ်မဲအီလဲပုလီကဝီဖဲတဖဉ် တံပညီဉ်လါ တပ်သုဉ်ထီဉ်သုဉ်ပုဒီးတံကတံခိဉ်ဃါန့ဉ်န့ဉ်လီ၊



# Special Day

Remembering the courage and sacrifice of the Karen fallen heroes on this 74rd Martyrs' Day, August 12th.

Let's honor their legacy by continuing to strive for a future that upholds their ideals. Saw Ba Oo Gyi's 4 principles:

- 1- For us, surrender is out of the question
- 2- The recognition of the Karen State must be complete.
- 3- We shall retain our arms.
- 4- We shall decide our own political destiny.

[#KarenMartyrsDay](#) [#RememberingTheHeros](#) [#karen](#) [#Karen Martyrs](#) [#karenrevolution](#)



ခွင်အိုင်ယုဂ် - ကညီဒီကလုင်စာဖိုင်ကရ၊  
ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး  
Karen National Union

ဖျံ့ချူဟေ့ဝ်မူ့ကီ | ကညီမာထူရအမုါနံ | ဖျိးမာတုရအမုါနံ

74 KAREN  
MARTYRS'

Day

12 AUGUST 2024



(၇၄) နှစ်မြောက် ကရင်အမျိုးသား အာဏာနုညနေ

# Karen Wrist-Tying Ceremony



၁၇/၈/၂၀၂၄, ကီရ်ရ် ဖုန်အုန်, ကီဆုန်တင်ကြွါ, သဝီပံတခး တင်မလကပီ ကညီဒီကလုာ်လုာ်ထူသနူ လါခူးကံာ် စု မုာ်နံၤန့ၣ်လီၤ. တါရံၣ်တင်ကျါအံၤ ကီးဖိာ်တီထီကံာ်, ပံတခးတီထီကံာ်, ကနဲယီဝါတီခါၣ်သးကံာ်ဒီးနီၣ်တါၤ ခံတီခါၣ် သးကံာ် သ့ၣ်တဖုန်ပာ်ဖိာ်မလကပီဝဲန့ၣ်လီၤ.

တင်မလကပီကညီဒီကလုာ်လုာ်ထူသနူ လါခူးကံာ်စု မုာ်နံၤ တင်ဂီၤတဖုန်



ကညီပျို လိာ်လဲာ်ဒီးတါဆဲးတါလၢ တါမၤလိပျါအမူး

၁၉.၅.၂၀၂၄ တါမၤဝဲ ကညီပျိုလိာ်လဲာ်ဒီးတါဆဲးတါလၢတါမၤလိပျါအမူးဖဲ မဲးလးဒဲကဝီ၊ သံါရံာ်စၢဒော်သီခါဖှာ်န့ၣ်လီၤ. တါရံာ်တါကျါအံၤဘၣ်တါမၤအံၤအံၣ်ဝဲသၢပတီၢ် အခိၣ်ထံးတပတီၢ် ဘၣ်ထွဲလၢခိၣ်နါဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒီးဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်, ခံပတီၢ်တပတီၢ်တါဟ့ၣ်လီၤက့ၤဖိသၣ်လိာ်အုၣ်သး,ခိၣ်ဖးန့ၣ်လီၤ. သၢပတီၢ်တပတီၢ် တါမၤန့ၣ်ကိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်တါသ့ၣ်ဖဲသးညီန့ၣ်လီၤ. လၢတါသိၣ်လိပျါတဘျီအံၤ ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲကျါခါစးပုၤဘၣ်မ့ဘၣ်ဒါတဖၣ်, မဲၣ်လးဒဲကဝီကျဲၣ်သ့ပုၤဘၣ်မ့ဘၣ်ဒါ,ဒီးလိာ်လဲာ်ဒီးတါဆဲးတါလၢကမိးတံာ်,ကိၣ်သရၣ်သရၣ်မ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, ပုၤမံၤဟ့ၣ်သ့ၣ်ဖျါသ့ၣ်တဖၣ်, ကိၣ်ဖိဒီးကိၣ်ဖိမိာ်ပာ်သ့ၣ်တဖၣ် ပုၤနီၢ်ဂံၢ်နီၢ်ဒွဲးခဲလၢဂံၢ်အိၣ်လၢ၂၀၀ ဂၤယၣ်ယၣ်ဟဲဝဲဆူတါမၤလိပျါအမူးန့ၣ်လီၤ.

ကညီပျို လိာ်လဲာ်ဒီးတါဆဲးတါလၢ ပုၤဘၣ်မ့ဘၣ်ဒါတဖၣ်သ့ၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤလၢ လိာ်လဲာ်,ပိညါတါလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဒီးတါဆဲးတါလၢတါလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်,တါကပၤယာ် ကညီအတါမ့ၢ်တါန့ၣ်လီၤ."သ့ၣ်တဘိန့ၣ်တါဘိးကါဝဲညီဒီးမ့ၢ်မ့ၢ်သ့ၣ်တထူၣ်န့ၣ်တါဘိးကါအံၤတညီဘၣ်အသိး လၢတါမၤလိထီၣ်လဲၤထီၣ်လိာ်လဲာ်ဒီးတါဆဲးတါ လၢအံၤမ့ဒါအံၣ်ဝဲလၢပုၤကိးဂၤဒဲးအစူပုၤ" အဂ့ၢ် ပုၤဘၣ်မ့ဘၣ်ဒါ (ဖုသီခါတပါ)စံးဝဲန့ၣ်လီၤ.ဒဲန့ၣ်အသိး တါကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ခိၣ်နါခါစးသ့ၣ်တဖၣ်ပထံၣ်ဘၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတါပညိၣ်လၢအလီၤပလိာ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤဘၣ်မ့ဘၣ်ဒါတဂၤစံးဝဲ "မ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤ တါဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤသ့ၣ်ဘိၣ်သးစါ,ဖိဒိဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢလိာ်လဲာ်ဒီးတါဆဲးတါလၢလၢ ပုၤတဝါပုၤအံၤမ့ၢ်တါအလုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ."

ကညီပျိုတါမၤလိဒဲးသိးအံၤဘၣ်တါမၤအံၤပုၤထီၣ်(၂၃)ဝီတဝီလၢမဲၣ်လးဒဲကဝီပုၤန့ၣ်လီၤ. တါမၤလိ ကညီပျို လိာ်လဲာ်ဒီးတါဆဲးတါလၢတါရံာ်တါကျါ မ့ၢ်ဒဲးသိးတါပၤယာ်ကညီလိာ်လဲာ်ဒီးတါဆဲးတါလၢဒီးတါမၤ လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ပိညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အယံကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲကျါထံၣ်ဝဲလၢအကြါးဝဲဘၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

#KECD #communicationandadvocacy #karen education and culture department



လါအီကုင် ၁၆/ ၂၀ ၂၄ နံတော်မလကပီ၊ ကညီဒီကလုင်လုင်လုင်ထူသနူ လါခူးကံစုမုန်အမူးဖဲ တူင်လါသဝီ ကီဆုင် ကစါဒိပ်, ကီရဲခဲဘျီးဒဝဲန့လီ. ကိုလဟဲမလကပီ တါရဲခဲတါကျဲအံဒဲအမူးဝဲ တူင်လါညိပ် မီထပ်ကို, တူင် လါ(ထဲမဲးဘိကို)ဒီးပီချိကညိတါခါးသးကိုသ့တဖန်န့လီ. ဒီးဒူသဝီအါဖျါဖဲပီချိဟိပ်ကဝီအံ၊ ဟဲထိပ်မသကး လုင်လုင်ထူသနူလါခူးကံစုမုန်အမူးအံန့လီ. ပုဟဲပပ်ဖိပ်သးခဲလါကအိပ်လါ ၃၀၀ ဘျိပ်ဂါန့လီ. တါရဲခဲတါ ကျဲအံဘျိပ်တါတဲခိပ်ရိပ်မဲအါလါလီကဝီခိပ်န့ဒီးကိုကမဲးတံသ့တဖန်န့လီ. တါဟူးတါဂဲဒဲအမူး ကိုဖဲဒုးနိပ် တါဒိတါတံဒီး တါကဲကလိပ်ဒိသ့တဖန် ဘျိပ်တါမဲစုင်ကီအံဖဲမူးတါရဲခဲတါကျဲအံန့လီ. တါမလကပီ၊ ကညီဒီကလုင်လုင်လုင်ထူသနူ လါခူးကံစုမုန်အမူးအံ၊ တါပညိပ်ဒဲသီးပဲကညီဖိတဖန်ကဟံးဃာ် ကုလုင်လုင်ထူသနူအံဒီးမယုပဖဲပလံသ့တဖန်ဒဲသီးကသ့ညါကုဒီးပယုဃာ်ဟံးဃာ်ကုပလုင်လုင်တါဆဲးတါလါ တဖန်အံ၊ အဂုင်လါကဝီခိပ်န့ပပ်ဖျါဝဲန့လီ.



လါခူးထိပ် ၁၂ သီ ၂၇၆၃ (လါအီကုင် ၁၆/ ၂၀ ၂၄) နံ၊ ပယါရီတါခါးသးကို ကိုဖဲ, ကိုသရဲ, သရဲမုင်သ့တဖန် အိပ်ဒီး တါမလကပီ၊ ကညီဒီကလုင်လုင်လုင်ထူသနူ လါခူးကံစုမုန်အမူးဖဲ ပယါရီ သီခါဖျိပ်, ကီဆုင်ဘံလု, ကီရဲခဲဒူသ ထူန့လီ. (တါမလကပီ၊ ကညီဒီကလုင်လုင်လုင်ထူသနူ လါခူးကံစုမုန်အမူး ပယါရီ တါဟူးတါဂဲတဖန်)



## Wind storm demolished school construction

On April 28/2024, Hpa-An District, Lu Pleh Township, Htee Moh Htee school Construction(#7028) was tore apart by a powerful wind storm. The school building, which had been constructed by the community many years ago, was unable to withstand the force of the storm due to its deteriorated condition.

The community reported that the building had become rotten over time, however due to the poverty within the community, they plan to fix the broken part of the existing construction and continue using the school building. 2023-2024 Academic Year, there are 57 schoolgirls and 65 schoolboys studying at the school. And the condition of the building threatens the safety of the students, it's might present a risk of harm.

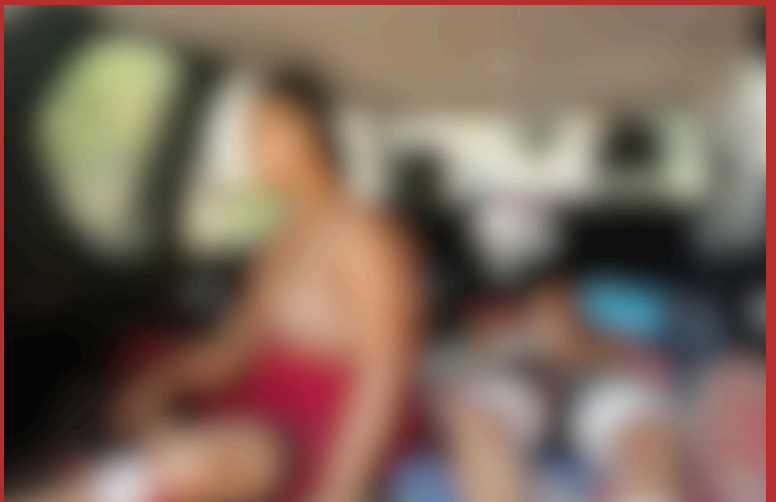


## The SAC purposefully fired artillery shells into the village

The previous coups, along with military coup in 2021, have created numerous challenges and obstacles for the Karen Education and Culture Department. The military has shelled villages with artillery, bombed school infrastructure, attacked and threatened schools, and used soft power (e.g. forcing the installation of their teachers into KECD schools; using religious leaders to deceive villagers and subvert local school systems) to undermine the Karen education system. These tragic acts of atrocity and crimes against humanity are still ongoing.

On the afternoon of May 12, 2024, in Doo Tha Htu (Thaton) district, Tha Htu township, Shway Yaw Pya village, the SAC purposefully fired artillery shells into the village, resulting in injuries to civilians. Among the victims was a 13-year-old Grade 7 student attending Shway Yaw Pya Middle School (#1111), Sustained leg injuries. The victims' families are traumatized and facing deep financial burdens as they try to secure treatment for the direct victims in these difficult circumstances.

Witnessing the tragic incidents, the Karen Education and Culture Department shares the same feeling as the families. We hope these abusive acts, violations, and criminal behaviors will end immediately in our community.





SAC Artillery Bombardments Threaten the New School Year

On June 14 2024, the SAC based in Wai Toe Ray, Ler Mu Lah Township, Mergui-Tavoy District, shelled artillery into Sibyet village, Htee Moe Pya area, striking the school campus. This violation resulted in damage to the new school infrastructure and created a threat to the school's reopening.

A local officer reported, "The school building was recently completed. However, the school could not open yet because of the armed conflict causing displacement. Due to the conflict, an SAC mortar struck the school, but fortunately, it caused no injuries to students or teachers. In Ler Mu Lah Township, schools could not be opened because of the armed conflict and displacement. Some students have moved to other townships, while others have returned home." Similarly, last April, two schools were destroyed by SAC jet fighter bombings.



On July 11, 2024, the SAC violently shelled artillery (122 mm) into Tho Ni Doh village, Daw Hpa Hko Township, Taw Oo District. Unfortunately, this criminal act brutally killed an innocent person and injured one student and two community members.

Saw Stiven Noble Oo, a ten-year-old grade four student attending Tho Ni Doh (#2161), son of the Saw Steper Noe (life lost) and Naw Mee Ngae, was injured near his eye. The child's mother, already suffering from the loss of her husband, is now facing traumatic stress as she must also provide treatment for her child. This incident has saddened us deeply, and we share the same grief as the victims' families. Since the military coup, the SAC has targeted communities, schools, and religious sites every month. Last June, a school in the Mergui-Tavoy district was attacked, and in May, the SAC attacked a community, injuring one student.

၁၁/၇/၂၀၂၄ ကီရ်ရဲတီအူ, ကီဆပ်ထီတထူဉ်, သိန်နဲဒိဉ် သဝီ ပယီသုး စကစအိဉ်ဒီးတပ်ပညိဉ်လီလီဒီးခး တ ပျဉ်တပျီကျိ ဖးဒိဉ်(၁၂၂ မမ)ဆူသဝီပူန့ဉ်လီ. လာတတ်ဆာမုာ်လ်အပူ တ်ခးကျိဖးဒိဉ်တဘျီအံၤ သဝီ ဖိတဂါအသးသမူဟး ထိဉ်ကွံဉ်ဆုဉ် မဲဉ်ကဲမဲဉ်, ဘဉ်ဒိဉ်ကွံဉ်ဖိတဂါ ဒီး သဝီဖိခဲဂါ န့ဉ်လီ.

စီၤစတံဖာနိဉ်ပာဉ်အူ, သးနိဉ် (၁၀)နိဉ်, မၤလိဉ်တီ, ထိဉ်ကွံဉ်လၢ သိန်နဲဒိဉ်ကွံဉ်(#၂၁၆၁), စီၤစတံဖာနိဉ် (သးသမူဟးထိဉ်)ဒီးနီဉ်မဲဉ်အဲၤ အဖိခွါထဲတဂါၤ ဘဉ်ဒိဉ်အဲၤတရဲးထံးန့ဉ်လီ. ကွံဉ်ဖိအဲၤအံၤ ဘဉ်တူၤဘဉ်တၢ်န့ဉ်န့ဉ်ကလဲဉ် ခိဖျိအဝါသးသမူဟးထိဉ်ကွံဉ်ဝဲ

တကတီၢ်ဃီဘဉ်ကွံဉ်ထွဲစ့ၢ်ကီးအဖိလၢအဘဉ်ဒိတဂါန့ဉ်လီ. လာတတ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဒဲအံၤအဖိခိဉ် ပသ့ဉ်အုးသးအုးယုဉ်ဒီး ဟံဉ်ဖိဃီဖိလၢအတူၢ်ဘဉ်တၢ်သ့ဉ်တဖၣ်န့ဉ်လီ.

ပယီသုးဟံးန့ဉ်ဆုဉ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤဝဲအလီၢ်ခဲ တ်ခးလီကျိ ဖးဒိဉ်လၢကမျါကျိမ့ၢ်ဂၤ, တ်ခးလီတၢ်လၢကဘီယုာ်မ့ၢ်ဂၤဒီး တ်ခး ကွံဉ်တၢ်ဘျီတၢ်ဘီတၢ်သ့ဉ်ထိဉ်မ့ၢ်ဂၤ ကဲထိဉ်အသး ကိးလါဒီးလၢကညီကုဉ်သ့ဆဲးလၢဝဲကျိၤကွံဉ်သ့ဉ်တဖၣ်အိဉ် အလီၢ်န့ဉ်လီ. အပူကွံဉ်လါယုာ်အတီၢ်ပူ ကွံဉ်လၢအအိဉ်သ့ဉ် လီသးလၢကီရ်ဘျးဒဲဝဲပူတၢ်ခး ကွံဉ်အိဉ်သ့ဉ်လီသးလီၢ် ဒီးလါမ့ၢ်အတီၢ်ပူစ့ၢ်ကီး တ်ခးလီကျိဖးဒိဉ်လၢသဝီပူဒီး ဘဉ်ဒိဉ်စ့ၢ်ကီးကွံဉ်ဖိတဂါန့ဉ်လီ.



## Flooding at Mae Tha Wah Hta Middle School

During July, due to continuous heavy rain, many civilians in Karen State and throughout Myanmar are facing a flooding disaster. In the education sector, some schools need to close because of flooding. On July 26, 2024 in HPa-An District, Lu Pleh Township, Mae Tha Wah Hta Middle School was flooded due to nonstop rain for more than ten days. Now (26/7/2024), some school buildings in lower-lying areas are completely flooded.

A local leader said, "The school is located in a lower part of the land near the river. When the river overflows, the school gets flooded."



On August 13, 2024, between 5:00 am and 7:00 am, the State Administration Council (SAC) conducted a drone attack on Yin Dway Koh Primary School in Ler Doh Township, Kler Lwe Htu District. This attack resulted in the demolition and damage of the school building (school materials) and a public hospital.

According to local reports, "the community has been experiencing daily attacks and artillery shelling, which sometimes result in loss of life. However, in this particular incident, there were no reported injuries to community members or students."

၁၃/၈/၂၀၂၄ ဖဲ ဂီၤရူးၤဝ၀န့ၣ်ရံၣ် ဒီး ဂူးၤဝ၀န့ၣ်ရံၣ် အဖၤမုၢ် ယယီၤသူးၣ်ဒြိ (drone) ဟဲတ့ၢ်လီၤမ့ၢ်ပိာ်လာ ယုၣ်တွံကိ ကိ, ကီၢ်ဆၢၣ်လာၢ်ဒိၣ်, ကီၢ်ရူးၣ်ချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးတဘျီအံၤကိတၢ်ညုၣ်ထီၣ်လီၤပိာ်တကးဘၣ် ဘၣ်ဃုာ်ဝဲဒီးတၢ် တၢ်ဆါဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤပၤပၤဖျါဝဲ " ကီၢ်ရူးၣ်ချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ်ပုၤ ပယီၤခးကျိဒိၣ်ကိးမုၢ်န့ၣ်ဒီးလီၤ, ဘၣ်ဒိၣ်ဘၣ်ထံးပုၤသဝီဖိအိၣ်ဝဲ ဒီးကိၤလာ ပျီပူၤတဖၣ်အါတက့ၢ်ဘၣ်ထီၣ်ကိၤလာပုၤပူၤန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၢၣ်လာတၢ်ဟဲတ့ၢ်လီၤမ့ၢ်ပိာ်တဘျီအံၤ တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး လာသဝီဖိဒီးကိၤ ဖိ တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.



# Incident



SAC troops shelled a school in Kler Lwee Htoo District on August 21, 2024. Five schoolchildren were injured and the school shelter was damaged. A community leader said that the shelling happened during school hours and that a bomb struck a temporary learning center. KECD is calling for immediate action to address the violations of education and human rights.



### ကော်မရှင်ကို, ကိုဖိဖျိထိန်ကိုအမှူး

ပသးခုဃုာ်ဒီးကိုဖိသ့ာ်တဖၣ်ဒီး ဟ်လဟ်ကပီအဝဲသ့ာ်တဖၣ်လၢ ကျဲးစးမလိတၢ်လၢတၢ်သးစွံကတုပူဒီး ဖျိထိန် ဘၣ်ဝဲကိုတဘျီညါအံၤန့ၣ်လီၤ.၁.၅. ၂၀၂၄ နံၤ, ကော်မရှင် ပတီၢ်ထီၣ်ညါကိုလၢအအိၣ်သ့ာ်လီၤအသးလၢ ကော်မရှင်ဖၣ်အာ်ပူၤ အိၣ်ဒီးတၢ်ပျီၤကိုအမှူးန့ၣ် လီၤ. လၢတၢ်ပျီၤ ကိုတဘျီအံၤမ့ၢ်ဝဲ ကိုဖိ ဖျိထိန်ဝဲအိၣ်ထံးကတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကိုဖိလၢအဖျိထိန်ကိုတဖၣ် အိၣ်ဖျါပဲတၢ်တၢ်သ့ာ် ဖံးသးညီအသးကိုဖိလၢအတဖျိဒ်ကိုတဖၣ်စ့ၢ်ကးအိၣ်ဖျါပဲဝဲဒီးတၢ်မ့ၢ် လၢန့ၣ်လီၤ.

ကညီကုာ်သ့ဆဲးလၢဝဲကျိၤ အိၣ်ဒီးတၢ်စံးဘျးစံးဖိာ်အိၣ်အါလၢ ကိုသရၣ်လၢအဟ့ၣ်လီၤသးလၢကိုဖိတၢ်ဖဲးလိမဒီး အဂီၢ်ဒီး စံးဘျးဘၣ်စ့ၢ်ကးလီၤကဝီၤခိၣ်န့ၣ်ဒီးကိုကမံးတံာ်တဖၣ်လၢအဟ့ၣ်လီၤသးလၢ ကိုတၢ်လဲၤတရံးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢ န့ၣ်အမံၤညါ စံးဘျးဘၣ်စ့ၢ်ကးကိုဖိမိာ်ပၢ်တဖၣ်လၢအဆိၣ်ထွဲအဖိအလံၤလၢတၢ်မလိမဒီးအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ကော်မရှင်ပတီၢ်ထီၣ်ညါကိုအံၤဘၣ်တၢ်သ့ာ်ထီၣ်အံၤဖဲ ၂၀၂၄နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ကိုအံၤဖဲတၢ်သ့ာ်ထီၣ်အံၤအိၣ်ထံး အိၣ်စ့ၢ်ကးဒီး တၢ်ကိတၢ်ခဲတဆဲးတက့ၢ် ဘၣ်ဆၣ်ယံာ်ထီၣ်ဒီးလဲၤအသးဘဂ့ၢ်ဘၣ်ဝီအဂ့ၢ်ကိုဖိဒီးကိုသရၣ်တဖၣ်စံးဝဲန့ၣ်လီၤ.



K-GED ကိုဖိ သာဖုတဖု တ်ပျ်ကိအမူး

ပသးခုဃုာ်ဒီးကိုဖိတဖုာ် ဒီးပဟ်ကဖာလၢပသးလၢအဝဲသ့ၣ်တဖုာ်အတၢ်ကျဲးစးမၤလိတၢ်ဒီးဖျိထီၣ်ဝဲကိုဂ့ၤဂ့ၤလၢ ၂၀၂၃-၂၀၂၄ တၢ်မၤလိနီၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖုာ်အတၢ်မၤန့ၣ်အံၤကမ့ၢ်ဝဲနီၣ်တဂၤစ့ၣ်တၢ်မၤန့ၣ်အသိး မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်မၤန့ၣ်လၢကညိကညိသ့ဆဲးလၢဝဲကျဲၤအဂီၢ်စ့ၢ်ကိးတကၢ်ဘၣ်လၢပပုၤလၢဒိတလၢန့ၣ်လီၤ.ပမ့ၢ်အဒိၣ်အအါလၢသ့ၣ်ဘိၣ်သးစၢ်လၢဒိၣ်ပုၤဒိၣ်လၢအဖျိထီၣ်ကိုတဖုာ်အံၤကဲထီၣ်ကတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်လၢပတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ၇.၅.၂၀၂၄ အန့ၤ K-GED batch 3 အိၣ်ဒီးတၢ်ပျ်ကိအမူးဖဲ ဝုၢ်မဲဆိးဟီၣ်ကဝီၤမဲၣ်ပး သဝီန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ် ပျ် ကိအမူးအံၤကိုသရၣ်,သရၣ်မ့ၣ်တဖုာ်,တၢ်ကရၢကရိၣ်ခၢၣ်စးသ့ၣ်တဖုာ်,ဒီးကိုဖိမိၢ်ပၢဒီးသးစၢ်သ့ၣ်တဖုာ်ဟံၣ်ဖိၣ်ထီၣ်သးပုၤနီၣ်ဂံၢ်ကအိၣ်ဝဲ(၁၀၀)ဂၤဃုာ်ဃၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢကိုဖိသာဖုတဖုတၢ်စံၣ်လီၤကိုဘျီဝဲအံၤကိုဖိမ့ၣ်ခွါလၢအဖျိထီၣ်ခဲလၢ(၂၅) ဂၤ န့ၣ်လီၤ.

ကွၢ်ကဒါက့ၤကိုဖိဖျိထီၣ်တဖုဒီးတဖု မ့ၢ်ကွၢ်က့ၤလၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်ကျဲးစးအဖိခိၣ် တၢ်မၤလိနီၣ်တၢ်လိာ်အမးသ့ၣ်တဖုာ်တၢ်လဲထီၣ်လဲထီၣ်အိၣ်ဝဲအဂီၢ် က့ၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲကျဲၤန့ၣ်ရဲၣ်စံးဝဲန့ၣ်လီၤ. ကိုဖိလၢအမၤလိဘၣ်တၢ်လၢ မ့ၢ်မဆါတန့ၤ အံၤတဖုာ် မ့ၢ်ထီၣ်သတြီၤဒီးစိလၢအပူၤကွၢ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဂ့ၤဒိၣ်ဝဲဒီး လၢတၢ်ခွဲး တၢ် ယာ် ဒိအံၤအဖိခိၣ်ကိုဖိသ့ၣ်တဖုာ်အသုတသ့ဝဲလၢတၢ်ကလိကလိပူၤတဂ့ၤဒီးမ့ၢ်တခိကဟံးန့ၢ်တၢ်ခွဲး တၢ်ယာ်ဒီး မၤလိတၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်အဂီၢ် ကီၢ်ရဲၣ်ချၢၣ်လိာ်ထူၣ်န့ၣ်ရဲၣ်စံးဝဲန့ၣ်လီၤ. ပုၤတၢ်လိာ်ဘၣ်သ့(ပုၤက့ၣ်ဘၣ် က့ၣ် သ့)အဃိ သုမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးထီၣ်တၢ်ဆိတလဲလၢပုၤတၢ်ပူၤန့ၣ် သုကဘၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအဆိတလဲတၢ်အဂီၢ် သရၣ် ကပီထူၣ်စံးဝဲန့ၣ်လီၤ.

ခိၣ်နီၣ်လၢပုၤဒိၣ် လၢအဟံၣ်လၢပုၤတၢ်က့ၣ်ဘၣ်က့ၣ်သ့ဒီး ဃုာ်ကျဲၤလၢပုၤသ့ၣ်ဘိၣ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖုာ်ကဒီးန့ၢ်တၢ်က့ၣ်ဘၣ်က့ၣ်သ့အဂီၢ်,ဒိန့ၣ်အသိးသ့ၣ်ဘိၣ်သးစၢ်လၢဒိၣ်ပုၤဒိၣ်သ့ၣ်တဖုာ်အတၢ်ကျဲးစးအံၤကဲထီၣ်တၢ်ဘျးတၢ်ဖိၣ်လၢပပုၤတၢ်အဂီၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီပုၤကလၢတၢ်လိာ်အသိး ကိုဖိလၢအဖျိထီၣ်တဖုာ်ပန့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကမၤပုၤပုၤတၢ်အဂီၢ်တဖုာ်တဂၤလၢအသန့ၢ်ဒီးတနီၤကဃုအါထီၣ်တၢ်က့ၣ်ဘၣ်က့ၣ်သ့လၢတၢ်လိာ်အဂၤဒီးဟံးက့ၤမၤသကိးတၢ်လၢအပုၤတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

K-GED ကိုအံၤ တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤကတီၢ်န့ၢ်ကိုဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကထီၣ်ဘၣ်ထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤဖျိစိမိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ ပုၤလၢအဖျိထီၣ်(K-GED) ကိုဝဲတနီၤလဲထီၣ်ဘၣ်ကိုလၢထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤဖျိစိမိကိုအဖျိမ့ၢ်န့ၣ် လီၤ. ဒီးတနီၤလၢတၢ်အိၣ်သးအကလၢကလၢအဖိခိၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်ဒီးလၢလိာ်ခိကီၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်အဝဲ သ့ၣ် ဘၣ်အိၣ်ခိးတၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ်တနီၤန့ၣ်ဒီးတနီၤမၤစၢၤက့ၤတၢ်လၢပုၤတၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.



**ဒုသထွဋ်ခိလွဋ်ကိတၢ်အိးထီၣ်ကိအမူး**

လါယူလံ ၈သီ, ၂၀၂၄ နံၤ ဒုသထွဋ်ခိလွဋ်ကိလါအအိၣ်သ့ၣ်လါအသးလါ သဝီထံလွဲခိၣ်,ကီၢ်ဆၢၣ်ဘံလွဲ,ကီၢ် ရဲၣ်ဒုသထွဋ် မၤဝဲတၢ်အိးထီၣ်ကိအမူးန့ၣ်လါ. ဒုသထွဋ်ခိလွဋ်တၢ်အိးထီၣ်ကိမူးဘျီဝဲအံၤ တၢ်ကွဲမုၢ်ဒီး ကီၢ် ရဲၣ်,ကီၢ်ဆၢၣ်ခိၣ်န့ၢ် သ့ၣ်တဖၣ်ဃုာ်ဒီးဝဲကျါခိၣ် အတၢ်ပညိၣ်ဒ်သးဒီးလိာ်ကဝီၤ ပုၤခိၣ်န့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကသ့ၣ်ညါဘၣ်ကိအ တၢ်အိၣ်သးဒီးကိ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျါ တၢ်တီခိၣ်ရဲၣ်မဲအကျါအကျါသ့ၣ်တဖၣ်, ဒီးခိၣ်န့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤ ကိဖဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လဲၤ ခိဖျါမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်ကတိၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါန့ၣ်လါ.

လါ ၂၀၂၄-၂၀၂၅ ကျိၣ်သ့ၣ်န့ၢ်အပူၤ ဒုသထွဋ်ပတီၢ်ထီၣ်ပီညါကိ(ခိလွဋ်) ကိသရဲၣ်မုၢ်အိၣ်ဝဲ (၁၅)ဂၤဒီးကိဖဲမုၢ်ခွါခဲ လါၣ် အိၣ်ဝဲ ၁၅၈ ဂၤန့ၣ်လါ. စးထီၣ်လါကိအိးထီၣ် ဒီး တုၣ်ခဲအံၤကိဖဲသ့ၣ်တဖၣ်မၤလိတၢ်လဲၤအသးဂ့ၤဂ့ၤအဂ့ၢ် သရဲၣ်သရဲၣ် မုၢ်တဖၣ်စံးဝဲန့ၣ်လါ.



**ကညီကျိၣ်သ့ၣ်ဆဲးလၢဝဲကျါ လိာ်ခါၣ်သးတၢ်လဲၤအိၣ်သကိးတီၤထီၣ်ကိတဖၣ်**

၄-၆/၆/၂၀၂၄ ကညီကျိၣ်သ့ၣ်ဆဲးလၢဝဲကျါလိာ်ခါၣ်သး ဒီးကီၢ်ရဲၣ်တၢ်ဆဲးကျိးဆဲးဒီးတၢ်ကတိၤန့ၢ်ခဲတၢ် အိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤ ဟးအိၣ်သကိးကိလါကီၢ်ရဲၣ်ဒုသထွဋ် န့ၣ်လါ. လါ ၃သီအတီၢ်ပူၤ လဲၤဟးအိၣ်သကိးတီၤထီၣ်ကိ ၃ ဖျါလါအအိၣ်သ့ၣ် လါသးလါ ကီၢ်ဆၢၣ်ဘံလွဲ ၂ဖျါဒီးလါကီၢ်ဆၢၣ်ဖၣ်အိၣ်ပူၤ တဖျါန့ၣ်လါ. လါတၢ်လဲၤ ဟးအိၣ်သကိးကိတဘျီအံၤတၢ် ထီၣ်လိာ်သးဒီးသရဲၣ်/မုၢ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ကတိၤသကိးစ့ၢ်ကိးတၢ်ဒီးကိဖဲသ့ၣ်တဖၣ် စ့ၢ်ကိး န့ၣ်လါ.

လါတၢ်ထီၣ်လိာ်သးဒီးကိသရဲၣ်သးတဖၣ် တဲသကိးဘၣ်ဃးတၢ်ကျိၣ်ဘၣ်ကျိၣ်သ့ တၢ်ဖဲတၢ်မၤအတၢ်လဲၤတရံးသး တၢ် ဘၣ်ကွဲဆၢၣ်မဲသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်လါအလဲၤသးဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါတဖၣ်န့ၣ်လါ. ကိသရဲၣ်/မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီး တၢ်သ့ၣ် ဆ့ၣ်သးဂဲၤဒီးပၤဖျါထီၣ်အတၢ်ထီၣ်လါတၢ်ကျိၣ်ဘၣ်ကျိၣ်သ့အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အကျါအကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အါမးန့ၣ် လါ. ဒ်ကိသရဲၣ်တဖၣ်ပၤဖျါထီၣ်အသိးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကျိၣ် ထီၣ်ဖးလိာ်လါအကဲဘျီလါဖိသ့ၣ် စၢၤသွဲသီတဖၣ်အဂီၢ်ဒီးတၢ်ကိတၢ်ခဲတၢ်ဃံာ်တၢ်စံာ်မ့ၢ်အိၣ်ထဲလဲၣ်ဘၣ်ဆၢၣ်အဝဲ သ့ၣ်ပိာ်ထီၣ်ထွဋ်အသးလါတၢ်သးစ့ၢ် ကတုၤအပူၤ န့ၣ်လါ.

လါတၢ်ထီၣ်လိာ်သးဒီးကိဖဲတဖၣ်တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးတကီၢ်ခါတၢ်ကျိၣ်ဘၣ်ကျိၣ်သ့တၢ်အိၣ်သးတဖၣ်လါ ကီၢ်သူ လါ ပူၤပတီၢ်ထီၣ်ပီညါကိသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်တဲဒုးန့ၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ်ဃးဒီးတကီၢ်ခါတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်လါန့ၢ်အမဲာ်ညါတၢ်ကတိၤဟ့ၣ် သဆၢၣ်ထီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်ကတိၤမဲာ်လိာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်,ဒီးတၢ်လါအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကြါး ဟးဆဲးဝဲသ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လါ.ကညီကျိၣ်သ့ၣ်ဆဲးလၢဝဲကျါ အတၢ်ဟးအိၣ်သကိးကိ အံၤတၢ်ပညိၣ်ဒ်သးကသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီးတၢ်န့ၢ်ပၢ် လိာ်သးလါ အဃံးအကျါလါကိဒီးပုၤပၤဆုၤရဲၣ်ကျါကိ တဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤမ့ၢ်ဂ့ၤဒီး ဒ်သိးဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကသ့ၣ်ဆ့ၣ် သးဂဲၤ လါ တၢ်မၤလိ ပူၤဝဲၤ ကသ့ၣ်ပုၤပၤထီၣ်ထီၣ်နီၤဖးအတၢ်မုၢ် လါကွဲၤစိးကသ့ၣ်ထီၣ်စိ အတၢ်မုၢ်လါကွဲၤစိးသ့ၣ်တဖၣ်ဒ် သိးကဆိၣ် ထွဲဝဲကံၢ်စိဂ့ၤဒီးပတီၢ်ထီၣ်ဘးတၢ်ကျိၣ်ဘၣ်ကျိၣ်သ့အ ဂီၢ်န့ၣ်လါ.



ကညီကူညီသုဆဲးလၢဝဲကျဲဒီးကညီကူသရဲမၤသကိးတၢ်ကရူၢ် တၢ်ဒုးန့ၢ် လၢတၢ်ကူညီဘၣ်ကူညီသုမူး(event)

၉/၇/၂၀၂၄, တၢ်မၤဝဲကလၢဒုၣ်တၢ်ကူညီဘၣ်ကူညီသု အမူး(event) လၢဝဲကိၢ်မဲန့ၢ်လီၤ. လၢမူးအဝဲန့ၢ် ကညီကူညီသု ဆဲးလၢဝဲကျဲဒီးကညီကူသရဲမၤသကိးတၢ်ကရူၢ် အိၣ်ဒီးတၢ်ဒုးန့ၢ်ဘၣ်ပးကညီကူညီသုအဂီၢ်အကျိၤ လၢ တၢ်ကွဲး ထူးထီၣ် ရၢလီၤတဖၣ် ဒ်အမ့ၢ် မိၢ်ကျိၣ်ခိၣ်တယၢ်ဆူကျိၣ်အကျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအလိၣ်တဖၣ်, တၢ်ကရၢ ကရီ အဂီၢ် ဖုၣ်လိၣ်ရၢ လီၤတဖၣ်, တၢ်ကစီၣ်အလိၣ်တဖၣ်ဒီးကညီကူညီသုသနူအစီၣ်စီၣ်အဂီၢ်လၢပးဖးလီၢ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ. ဘၣ်ထွဲဒီးကညီကူညီသုတၢ်ဖဲတၢ်မၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတၢ်ဂ့ၢ် တၢ်ကျိၤ အကလၢကလၢသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ဒုးန့ၢ်စ့ၢ်ကိးခိၣ်ဖျိတၢ်ဂီၤမူ န့ၢ်လီၤ. လၢတၢ်ကူညီဘၣ်ကူညီသုအမူးတချီအံၤ ကလၢဒုၣ်တၢ်ကရၢကရီလၢကိၢ်ပယီၤတဖၣ်ဟံထီၣ်ပၣ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်ဒုးန့ၢ် လၢ ကညီကူညီသုဆဲးလၢဝဲကျဲဒီးကညီကူသရဲမၤသကိးတၢ်ကရူၢ်ပၣ်ဃုာ်ဝဲခဲလၢၣ် ၄၀၂, မ့ၣ် ၂၀၂၄ဒီးခါ(၂)၀၂၄ လီၤ. လၢ ကညီကူညီသုဆဲးလၢဝဲကျဲဒီးကညီကူသရဲမၤသကိးတၢ်ကရူၢ် တၢ်သိၣ်လိၣ်ပြီခိၣ်, မိၢ်ကျိၣ်ခိၣ်တယၢ်ဆူကျိၣ်အကျိၣ်တၢ်ကူညီဘၣ်ကူညီ သ့ဝဲဒုၣ်ခိၣ်, ဒီးတၢ်ဆဲးကျိးဒီးတၢ်ကတိၢ်န့ၢ်ခဲးတၢ်ဝဲဒုၣ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ပၣ်ဃုာ်မၤသကိးတၢ်န့ၢ်လီၤ. လၢကညီကူ သရဲမၤသကိးတၢ်ကရူၢ်တခါ Monitoring and Evaluation Assistance Coordinator ပၣ်ဃုာ်မၤသကိးတၢ်န့ၢ်လီၤ. တၢ်မၤတၢ်ကူညီ ဘၣ်ကူညီသုမူးအံၤဒဲးဒီးတၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ရၢ လိၣ်မုၢ်လိၣ်, တၢ်ဆဲးကျိးကဂ့ၢ်ထီၣ်လၢကလၢဒုၣ် တဖၣ်ဒီးတဖၣ် က ဟ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်နီၤလိၣ်သးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢအလီၤဆီလိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်ကဒဲကဒဲ န့ၢ်လီၤ. လၢကညီ ကူညီသုဆဲးလၢဝဲကျဲဒီးကညီကူသရဲမၤသကိးတၢ်ကရူၢ် တၢ်မၤတၢ်ဒုးန့ၢ်တခါ တၢ်ပညိၣ်လၢတၢ်ပၣ်ဖျိထီၣ် ဒီး တၢ်ပၣ်ပနီၣ် တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢ အဘၣ် တၢ်မၤအီၤလၢ လီၢ်ကဝီၤခိၣ်န့ၢ်,ကူသရဲ,ကူဖိ, ကူကမံးတံၣ်, ခိၣ်န့ၢ်ဒိၣ်ထီ, တၢ်တိၣ်ကျဲခိၣ် သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးပုၤမၤ တၢ်ဖဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်မၤဂ့ၢ်န့ၢ်လီၤ.



**မဲသဲခံတီထီကို တာ်အိးထီၣ်ကိုအမူးတာ်ကစီၣ်**

လါယုလဲ ၁၂/၂၀၂၄ နံၤ မဲသဲခံကဲသရၣ်,သရၣ်မုၢ်ဒီးကိဖိမုၢ်ခါ မဲတဲာ်အိၣ်ထီၣ်ကိုအမူးဒီးတကတီၢ်ဃီမယုၣ်စ့ၢ်ကိး ဒီးတာ်ထီၣ်လိာ်အိၣ်သကိးဒီးကိဖိမိာ်ပာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လါတာ်ရဲၣ်တာ်ကျဲၤတဘျီအံၤ ခိၣ်န့ၢ်ခါးဒီး ကိဖိ,ကိသ ရၣ်,သရၣ်မုၢ်ဒီးကိဖိမိာ်ပာ်ခဲလါာ်ပုၤနီၢ်ဂံၢ်ကထီၣ်ဘးလါ ၃၀၀ ဂၤဃာ်ဃာ်ညါန့ၣ်လီၤ.တနီၣ်အံၤကဲသရၣ်,သရၣ်မုၢ်အိၣ် ဝဲ ၂၁ ဂၤဒီးကိဖိမုၢ်ခါခဲလါာ် အိၣ်ဝဲ ၂၃၁ ဂၤန့ၣ်လီၤ.

မဲသဲခံကဲအံၤ ဒီဖျါလါအိၣ်ဒီးဟံၣ်ဒဲအဃီ ဖဲတဲာ်မဲတဲာ်အိးထီၣ်ကိုအမူးအကတီၢ်တာ်ကွဲမုၢ်ဃုာ်ဒီးကိဖိမိာ်ပာ်ဒ်သိးကိဖိမိာ် ပာ်သ့ၣ်တဖၣ်ကသ့ၣ်ညါထွဲကိအတာ်အိၣ်သးဒီးကိတာ်လဲၤတရံးသး အတာ်အိၣ်သးအကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ. ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလါဝဲၤကျဲၤ လါတာ်ကလဲၤတရံးကိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ဖိာ်လိာ်စုဒီးလီၢ်ကဝီၤဖဲသ့ၣ်တဖၣ်,ခိၣ်န့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒီး ထံဂုၤကီၢ်ဂၤတဝါသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.



**ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလါဝဲၤကျဲၤ လဲၤဟးအိၣ်သကိးကီၢ်ရၣ်ဒုသထူၣ်ပတီၢ်ထီပိညါကို**

၀၃/၀၆/၂၀၂၄ နံၤကညီကူၣ်သ့ဆဲးလါဝဲၤကျဲၤလီၢ်ခါးသးပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ,ကီၢ်ရၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒီးကီၢ်ဆၣ် ဘံလု ကူၣ်သ့ခိၣ် လဲၤဟးအိၣ်သကိးကီၢ်ရၣ်ဒုသထူၣ်ပတီၢ်ထီပိညါကိုန့ၣ်လီၤ.

လါတာ်ထီၣ်လိာ်သးဒီးကိဖိအံၤ ကီၢ်ဆၣ်ကူၣ်သ့ခိၣ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ကိဖိသ့ၣ်တဖၣ်လါကဂုၢ်ကျဲးစးလါအဝဲသ့ၣ် တာ် မဲလိမဲဒီးပုၤဒီး တကတီၢ်ဃီဒုးသ့ၣ်ညါတာ်အိၣ်သးဘၣ်ထွဲလါကီၢ်ဆၣ်ပုၤတာ်အိၣ်သးဒီးဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးကိဖိ သ့ၣ်တ ဖၣ်လါတာ်ဘိၣ်တာ်ဘါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လါကီၢ်ရၣ်တကပၤ ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ကိဖိဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါကိဖိလါ တာ်မဲလိမဲဒီး အဂီၢ်တာ်ဖဲးလိမဲဒီးအကျါအကျဲဒီးတာ်ဟ့ၣ်ဒီဟ့ၣ်တဲာ်တနီၣ်န့ၣ်လီၤ. လါလီၢ်ခါးသးပုၤဘၣ် ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတကပၤ ဒုး သ့ၣ်ညါကိဖိဘၣ်ထွဲလါကညီကူၣ်သ့ဆဲးလါဝဲၤကျဲၤအဂီၢ် ဝဲဒုးဒုးအတာ်ဖဲးတာ်မဲတဲာ် ဟ့းတာ်ဂဲၤတဖၣ်လုၤတုၤလုၤတီၤ ဒီးဒုးသ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိးကိဖိလါအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဖျါထီၣ်ပတီၢ်ထီပိညါဝဲၤ တာ်ဆဲးမဲလိာ်အါ ထီၣ်ပတီၢ်ထီပိညါလါထံလီၢ်ကီၢ်ပုၤမ့ၢ် ဂုၤဒီးထံဂုၤကီၢ်ဂၤမ့ၢ်ဂုၤန့ၣ်လီၤ. ဒုးသ့ၣ်ညါထွဲစ့ၢ်ကိးကိဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ထွဲ လါဂုၢ်ခိၣ်ထံးတာ်ကစီၣ်တာ်သ့ၣ်ညါနီၣ်ပာ်န့ၣ် လီၤ.

တာ်လဲၤဟးအိၣ်သကိးကိတဘျီအံၤတာ်ပညိၣ်လါ ကိဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကမဲလိဘၣ်တာ်လါ အပဲၤဒီးတာ်ဘိၣ်တာ်ဘါလါ နီၢ်ခိ မ့ၢ်ဂုၤဒီးလါနီၢ်သးမ့ၢ်ဂုၤန့ၣ်မ့ၢ်ပတာ်ပညိၣ်တခါစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ဒ်သးဒီးကိဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဖဲအဖျါထီၣ်ကိဝဲၤအလီၢ်ခဲ ကမဲတဲာ် လါပုၤတဝါအဂီၢ်မ့ၢ်ဂုၤဒီးကဆဲးမဲလိတာ်မ့ၢ်ဂုၤကထီၣ်စိဝဲ အတာ်ပညိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဖျါဖျါဖျါဖျါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.





### တၢ်လဲၤအိၣ်သကိးလိာ်ကဝီၤဒူသဝီဒီး ဒုးသ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲၤကျိၤအဂ့ၢ်

၂၉/၇/၂၀၂၄ ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲၤကျိၤ အိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤအိၣ်သကိးဒူသဝီဒီး ဒုးသ့ၣ်ညါဘၣ်ဃး ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲၤကျိၤအဂ့ၢ်လၢ သ့ၣ်ဘိဘိသဝီ,ကိာ်ဆၢ် ကိးတရံး, ကိာ်ရ့ၣ်ဒူပျၢ်ယၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်လဲၤအိၣ်သကိးအံၤ တၢ်ကတိၤသကိးဒီးဒုးသ့ၣ်ညါဘၣ်ဃး ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲၤကျိၤတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအဂ့ၢ်ဒီးပတီၢ်ထီၣ်ညါသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲၤကျိၤပညိၣ်ဝဲလၢ လိာ်ကဝီၤသ့ၣ်ဘိဘိသးစၢ်ဒီးဖိဒိဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကယုထံၣ်န့ၣ်ကျဲၤလၢတၢ်မၤလိမၤဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့န့ၣ်လီၤ.



ကိာ်ရ့ၣ်တီအူ ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲၤကျိၤ တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢ် ဘၣ်ဃးကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲၤကျိၤအဂ့ၢ် ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲၤကျိၤ ဟူးဂဲၤဖဲးလၢပုၤတဝါပုၤဒ်အမ့ၢ်ပုၤလၢအရ့ၣ်ဒိၣ်တဖၣ်လၢတၢ်မၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ကိာ်, ကိာ်ဖိ တဖၣ် အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢအအိၣ်ဒီးအကိာ်အစီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်ပုၤပၤဆုၤတၢ်ခိၣ်န့ၣ်လၢအပူၤကွၢ်တဖၣ်ပၢ် လီၤဃၢ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ဖဲးတၢ်မၤအကျဲၤလၢအဂ့ၢ်တဖၣ်အသိး လၢတၢ်ပၤဃၢ်ကွၢ်ဒီးတၢ်ဒုးလဲၤထီၣ်လဲၤ ထီၣ်အိၣ်အဂီၢ် ပုၤပၤဆုၤတၢ်လၢတကီၢ်ခါအဖၤမ့ၢ်တဖၣ် ဟူးဂဲၤမၤထွဲဒီးကူၣ်ကျဲၤမၤဒိၣ်ထီၣ်လဲၤထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢ်ဆူ ကိာ်ဖိ မိာ်ပၢ်, ကိာ်မဲးတံၣ်ဒီးလိာ်ကဝီၤခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒ်သိးတၢ်မၤလီၤ တၢ်ဝဲဒ်လၢ ပုၤကိးဂၤဒီးလၢအိၣ်လၢ ပုၤ တဝါပုၤ တဖၣ် ကအိၣ်ဒီးတၢ်တူၢ်ခိၣ်ပၢ်သးလၢ တၢ်ဒုးလဲၤထီၣ်လဲၤ ထီၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ လၢကိာ်သ့ၣ်ပုၤန့ၣ် ပုၤကိးဂၤ အိၣ်ဒီးအမူအဒါတဂၤလၢအသန့ၣ်ဒ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ် သဆၢ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးပုၤ တဝါသ့ၣ်တဖၣ်လၢကမၤသကိးတၢ် တပူၤ ဃီလၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးသ့ၣ်ထီၣ်သကိးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢပုၤတဝါပုၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ထီၣ်လိာ် တၢ် ပီၤသကိးတၢ်တဖၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဖဲးသကိးမၤသကိးဒီးတၢ်ရ့ၣ်လိာ်ဆဲး ကျိၤအကျိၤအကျိၤလၢအဒုးလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ် တၢ်မၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ပုၤတဝါအကိာ်အစီအတၢ်အိၣ်ဂၢ်အိၣ် ကျဲၤ န့ၣ်လီၤ.ဖဲ ၂၀/၂/၂၀၂၄ အနၢ် ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲၤကျိၤလိာ်ခါၣ်သးဒီးကိာ်ရ့ၣ်ကိာ်ဆၢ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် လဲၤမၤဝဲတၢ် ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢ်ဘၣ်ဃးကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲၤကျိၤအဂ့ၢ်လၢကိာ်ရ့ၣ်တီအူအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါ န့ၣ်ပၢ် အံၤတၢ်ကွဲမ့ၢ်ဝဲကိာ်ဖိမိာ်ပၢ်,ကိာ်မဲးတံၣ်,ဒီးကိာ်သရ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢသဝီအဖျါၣ်တဆဲးဒီးပုၤဟံထီၣ်ကအိၣ်ဝဲ ၅၀ ဘျီၣ်ဂၤအကပိာ်ကပၤန့ၣ်လီၤ.ကညီကူၣ်သ့ ဆဲးလၢဝဲၤကျိၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကိာ်ပယီၤဒီးကိာ် ကိာ်တၢ်အဘၢ်စၢၤ ကလုာ်ဒ့ၣ် ခဲလၢာ်အကျိၤ မ့ၢ်ဝဲကညီ ကလုာ်ဒ့ၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့က ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်အဂီၢ်ဒီး ကဒိသဒါ တၢ်ဆဲးလၢ တၢ်န့ၣ်သါ သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ပၢ်ဃၢ်တၢ်ပညိၣ်လၢ တၢ်ပၤတၢ်ပြဲးကရူၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီကူၣ်သ့ဆဲး လၢ ဝဲၤကျိၤ န့ၣ်ဂဲၤ ဆါ ထၢၣ်ဒ်ခိၣ်အိၣ် ယျီၣ် ကညီဒိကလုာ် စၢဖျိၣ်ကရၢ တၢ်ပညိၣ်တၢ်သိၣ် တၢ်သိတၢ်ဘျါအပူၤ လၢ ကညီကလုာ် သ့ၣ် တဖၣ် အတၢ်ကဲ ဘျီၣ် ကဲဖျိၣ်အဂီၢ် ခါၣ်စးဒီး ကညီကလုာ် သ့ၣ်တဖၣ် နီၢ်ကစၢ်တၢ်စံၣ်ညိၣ် ပၤလီၤသး လၢတၢ် ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ကဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်ကိး ကပၤဒီး ဂီၢ် ဆါ ထၢၣ် မၤ ဝဲ န့ၣ် လီၤ.



### ကီဆန်ကွဲးထိန် တ်ဟ့ၣ်ပုၤတဝါဒီးလီၤကဝီၤကိသရၣ်တဖၣ် တ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ်ဘၣ်ဃးကညီကူၣ်သ့အဂီၢ်

၀၉/၆/၂၀၂၄ ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲကျါလီၤခါၣ်သး လဲၤလီၤဟ့ၣ်တ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ်ဘၣ်ဃးဒီကညီကူၣ်သ့အဂီၢ်အကျါလၢကီၢ်ရဲၣ်ဒုသထွဲၣ်,ကီဆန်ကွဲးထိန်န့ၢ်လီၤ. လၢတ်ဟ့ၣ်တ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ်အံၤ ကိသရၣ်,ကိကမံးတံၣ်ဒီးကိဖိ မိၢ်ပၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟဲထီၣ်ပၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်ခဲလၢ မ့ၣ်(၂၆)ဂၤဒီး,ခါ(၃၇)ဂၤခဲလၢၣ် ၆၃ဂၤန့ၢ်လီၤ. ဒီးလၢပုၤပၤဆုၤ ရဲၣ်ကျါတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တပၤ ကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲကျါပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဃုၣ်ဒီးကီဆန်ကူၣ်သ့ခိၣ်ခဲလၢၣ်(၃)ဂၤ, ကီၢ်ရဲၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ (၁)ဂၤဒီးလီၤခါၣ်သးပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ(၂)ဂၤဘၣ်ထွဲဝဲဒၣ်န့ၢ်လီၤ.

တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျါအိၣ်ဝဲ(၂)ကူၣ်, အကူၣ်တၢ်တၢ်မၤတၢ်အိးထီၣ်တၢ်ဟ့ၣ်တ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျါ, ဒ်တၢ်မၤညီန့ၢ်အီၤအသိး တၢ်ကွဲးမ့ၣ်လီၤကဝီၤပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်ဟဲဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒီးကတီၤသဆၣ်ထီၣ်ကိဖိမိၢ်ပၢ်,ကိသရၣ်ဒီးကိကမံးတံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ. အကူၣ်ခါတခါ တၢ်လဲၤဆူတၢ်ဟ့ၣ်တ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ်ဒီးလၢတၢ်ဟ့ၣ်တ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ် အံၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါဒ်အမ့ၢ် ကညီကလုၢ်တၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤဖျၢၣ်ကိၣ်, ကညီကူၣ်သ့တၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤ, တကီၢ်ခါကညီကူၣ် သ့ဆဲးလၢဝဲကျါတၢ်အိၣ် သး,ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲကျါအဖီလၢဝဲဒ်သ့ၣ်တၢ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ,ကညီကူၣ်သ့ဆဲး လၢဝဲကျါအတၢ်အုၣ်ကီၢ်ဒီး ပတီၢ်ထီၣ်ညါတဖၣ် ဘၣ်တၢ်တဲပုးဒုးသ့ၣ်ညါပုၤလၢအဟဲထီၣ်ဒီကန့ၢ်တၢ်တဖၣ်လ့ၤ တုၣ်လ့ၤတီၤန့ၢ်လီၤ.

တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျါဒ်အံၤအဖီခိၣ်ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲကျါအိၣ်ဒီးတၢ်မ့ၢ်လၢ်အဒိၣ်အအါလၢ လီၤကဝီၤကမ့ၢ်သ့ၣ် တၢ်ကသ့ၣ်ညါဘၣ်ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲကျါတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးပၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ ကလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်န့ၢ်လီၤ. ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢအပၤဆုၤရဲၣ်ကျါတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ တဖၣ်န့ၣ်ဝဲလၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ကလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤကဝီၤပုၤကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ပၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်မ့ၢ်တၢ်အရဲဒိၣ်ကတၢ်န့ၢ်လီၤ.



# Interview with : Naw New Temple Htun

## **Q: What's your name and where were you born?**

My name is Naw New Temple Htun and I was born in Maw Poe Kay, Hpa-An District, Kawthoolei.

## **Q: What are your earliest memories?**

I spent only a few years in my beautiful village before it was invaded by SPDC soldiers. A vivid childhood memory is of when we, along with other villagers, had to flee and hide beside the Moei River Bank under gunfire. We crossed the river into Thailand at midnight to escape the SLORC (State Law and Order Restoration Council) soldiers and settled in a refugee camp called K' Maw Lay Ko, where I began my life as a refugee. Occasionally, we returned to our village to gather vegetables and fruits until it fell completely under SLORC control. In 1988, my family moved to Wor Lay Village in Do PlaYa District, Karen State, where I started my studies as a Kindergarten student. I initially disliked being a Kindergarten student because it was meant for very young children. After three days, I told my mother I wouldn't continue unless I could advance to Grade One. After a few weeks, my teacher assessed me, and I was permitted to move up. Unfortunately, Wor Lay came under SLORC control in 1990, forcing us to relocate again to the Maw Ker refugee camp in Thailand.

## **Q: Can you walk me through your educational experiences?**

I graduated from Maw Ker High School in 1999. Despite many challenges, my elementary school years were filled with joy and good fellowship within our supportive Karen community. However, everything changed in 1996 with the establishment of the DKBA. Their activities instilled fear in us, as DKBA soldiers sometimes attacked and burned our camp.

As I approached the end of high school, I was deeply worried about my future education. At that time, there were very few English-teaching schools for post-grade ten students, and they were expensive. Many Grade Ten graduates typically became teachers, nurses, or entrepreneurs due to limited opportunities. Coming from an ordinary family, I was anxious about affording further education. Fortunately, the Further Studies Program (FSP) was introduced, providing new opportunities for high school graduates. I took the entrance exam, passed, and was able to join the program. The FSP offered a challenging curriculum in GED subjects, but with the support of friends, teachers and family, I completed it while residing at the Mae La camp. Then in 2002, I participated in the ICFC program in Chiang Mai and completed the GED certificate. In 2004, I enrolled at Mission College and graduated with a degree in Education and Psychology in May 2008.

## **Q: What have been the major turning points in your life?**

After graduation, I began working as a teacher in the Special English Program (SEP). When the former principal resettled to a third country, I was appointed principal. Managing the program was a significant challenge due to my limited management experience, but with support from seasoned colleagues, I successfully navigated this role. In 2008, SEP transitioned to a higher education program under the oversight of KRCEE. I continued teaching there for five years and found it deeply rewarding to see our graduates making positive contributions to their communities.

## **Q: Could you describe your journey to leading the Bureau of Basic Education at KECD?**

In 2013, I joined KECD as a Basic Education Officer. With only a few staff in KECD at central level. Initially, I had to rely heavily on other staff members due to my lack of experience in the role, and I was also balancing my responsibilities as a mother to a toddler. However, I turned this challenge into a motivation to enhance my skills and performance. After a year, I gained a better understanding of my role and began to see areas where I could contribute more effectively to the department.

## **Q: Can you share some of the challenges you face?**

Reflecting on my journey, I often felt undeserving of the positions I held due to my lack of formal qualifications and limited political knowledge. Growing up in a refugee camp, I had little understanding of the structure of Karen administrations, such as townships, districts, and centers. At times, I felt criticized for not meeting expectations in my roles. For instance, I was required to travel to my work field in Karen State, but couldn't because I had no one to care for my toddler. Balancing work and childcare was challenging, making fieldwork difficult. Additionally, I felt that my lack of qualifications affected my ability to perform as effectively as I wanted to.

## **Q: What do you most appreciate about your role?**

Despite the challenges, I take immense pride in contributing to the Karen Education and Culture Department. We often face criticism, but we remain steadfast and never give up. The Karen people deeply value peace, hard work, and perseverance, especially when it comes to their children's education, even in difficult times. Their unwavering dedication inspires me to work even harder to enhance Karen education.

## **Q: Do you have any words of encouragement for Karen youth?**

A: We warmly invite all young Karen people living abroad to return and contribute to the advancement of Karen education. While encouragement is valuable, your presence and active involvement are crucial. We need your fresh ideas, skills, and knowledge of modern education to help propel our education department forward. Your participation is essential for our collective progress.

ဖွဲ့ဆိုဒီထူရှု လာခက်ခါင်-စူး

Saw Thaw Thi

ပုံဖွဲ့ယှဉ်ဖောက်ယိုက်စာနိဉ် လိုယာ့ခါ အိုဆင့်ဆင့် ဟယ့်ဆောက်လင်ထဝယ်အိုဝေ ထူရှုမုင်-စူး ခင်းသယ် အိုဝေဒူး အးအးလှ်။ လာကိုင်ခိင်း ခင်းသယ်၊ လိုမူ-ချောဟ်မူ-ထဝ်အိုကွာခင်စာနိဉ် ဖွဲ့ဆိုဒီထူရှုလာခက်ခါင်-စူးယိုက်စာနိဉ် ဟ်ဖွဲ့ဆိုဒီထိုဒ်ဆိုဒီသွာ မာဒိုင်ကုံဝေဒူး၊ မူ-ချောဟ်မူ-ထဝ်လိုဏီ မွဲဝေလှ်။ ဆိုခါင်-စူးယိုက်စာနိဉ် ကိုင်ဏီင်း၊ ခေ လာခက်ယောက်ထင်း၊ (၂) သင့်ဟိုင် ထင်ဟ်စိဉ် လိုလာခက်ယိုက်ဆင့် ပွိုင်လင်ဝေအိုဆော်-လှ်။ ဖွဲ့ဆိုဒီဖောက်သယ် ခေဏယ်အင်းထူရှုအိုခိုင်အိုယိုက်စာနိဉ် ဆိုဟ်ဝီလာယိုက် လိုအိုဟ်ထာင့်ဆာ-လင် အေစာင်းထင်းခွိုက်အိုခါ အိုလိုအိုယိုင် ယှာင်-ယိုင် ဆိုဖူးဆိုဏးသယ် ဟယ့်နက်လင်အိုဏာင်-သေ့ဝေလှ်။ ဝေလိုကထင်း၊ ဝေယိုင်ယိုက်စာနိဉ် ဝီလာချက်ပါင်အို ထင်လာခက်ခိုင်ယိုက်ဏ် ဝေဖောက်သ။ သာစင်းသယ် အဝီလာခက်ဟယ့်ထာင်အိုထာင်အိုဟိုင်- ထင်အိုသီး၊ ဝေခါတ်လင်ဏ် ခါင်-စေ့ဝေဒူးစူးဆော်-လှ်။ ဝေထူရှုအိုထဝယ်ဏ်စာနိဉ် သာယှာ-သယ်ခပ် ဝေခါင်-စေ့ဝေ သာစင်းဖောက်စူးသယ်လှ်။

ပပ်လိုဏ်း ဒုဏ္ဍာနီ

လာခက်ခါင်-စူးအိုခင်းထာ်ယိုက်စာနိဉ် လိုပုံဖွဲ့ဆိုဒီဖောက်ဟယ့်ခိုထင်း ပုံအိုခိုင်ခိုင်အိုက် အိုထဝယ်ဝေလှ်။ ဖွဲ့ဆိုဒီဖောက်သယ် ဆိုခွာင်ခိုင်ဏ် ဖွဲ့ဆိုဒီဖောက်သယ်ယိုက် လိုထိုဆော်မေပ်ယှာလိုခပ် ဆင့်လင်သာလိုဆင့်ဟိုင်လိုဆင့် ပြိုင်လင်အိုအိုလင်- ဆိုဒီလိုဆိုဒီမွဲဝေလှ်။ အိုခါဏ်စာနိဉ် ဖွဲ့ဆိုဒီဖောက်သယ် တာ်ခေါဟ်လေင့်ဏ် မွဲဝေ (ဖူးထောပ်မဲပါ) လှ်။ ခေအိုခေါဟ်လေင်- တာ်ခေါဟ်သယ်မဝ်မို ဖွဲ့ဆိုဒီဖောက်သယ်ယိုက် လိုတိဉ်ကလိုလင်-ထဝ်ခေါဟ်လိုဆင့် ဝေယန်စီကျန်ထိုခွာဟ်စာင်းလင် မူ-နက်ဟိုင်လိုမူ-ထဝ်ထဝ်ခပ်မဝ်မို ဟယ့်လင်ပြိုင်အိုဝေအိုခါဏ် ထင်လာခက်လိုခိဉ်ကိုင်ဏ် ဆိုဆိုဒီကျက်ချောဟ်သယ်၊ မေဝ်ဖိုခွာဟ် လင်ယှာဆင်းသယ်၊ ခေါဟ်လင်လင်ယိုင်-အိုဝေသယ် ကိုင်ခိဉ်ကိုင်စိဉ်၊ ဆိုလင်ခေါင်-ဆာ့ချောဟ် ဝေသီစူးယှာင်းသယ်သီး ခေခင်ဝေဝေလှ်။ အေဟိုင်ခပ် လိုယှာင်-ယိုင်ကုံလွဲာ်သယ် ဟယ့်မာနက်ချက်ဆိုင်သယ်သီး ဝေတင်ဏ်းဝေဒူးအိုဆော်-လှ်။

စင်စိုဉ်ဏ် ဖူးထောပ်မဲပါခပ်ခပ် ပိုယောက်ဏာင်-ဝေ မူ-(x)မူ-ဟိုင် (x)မူ (x)သင့် (x)မိဉ် ပါအို ခေဒြဲဒြာသယ်မဝ်မို အိုဝေတင်-ပါင်လင်သာဆော်-လှ်။ ဝေဟ်ကုံလွဲာ်သယ် ဝေဒ်ဒက်လိုအိုလိုင်ဝေသိုင် လိုဟာ့ခေလိုဟာ့ ဝေမိုသေ့ယှာထာင်လောဟ်သာသိုင်အိုဟိုင်-စာနိဉ် လိုအိုသီး၊ ဝေခါတ်လင်ဏ် ခါင်-စေ့ဝေဒူးချောယိုက်စာနိဉ် ဟယ့်ကဲထင်းဝေ ထင်လာခက်ခိုင် အိုခေါဟ်ကိုင်ဏ် ဖွဲ့ဆိုဒီထူရှုလာခက်ခါင်-စူး ဟယ့်ကဲထင်း၊ ဝေဒူးလှ်။

ပျလင်ဝေဒူးအိုခိုင်

စီအိုခါ ဖွဲ့ဆိုဒီဖောက်သယ်ယိုက် အိုအးထင်းထာင်ဝေ အိုလင်-အိုအးအိုခေါဟ်ကိုင် ဆိုလင်- လိုလင်-ခေလိုလင်- မာသီးဝေခင်းယိုင်ဏ် ဝေခိုင်လောဟ်သာအိုအေ။ လာ-ဏာင့်သီး၊ မာလာခက်ခါင်-စူးအိုခါဏ် ဟိုင်၊ ဖောက်လိုဆက်သယ်၊ ထိုင်တိုခါနီသယ်၊ ချုံကုန်အိုဆင့်သယ်၊ ခေမာဒိုင်လောဟ်သာသယ်ဟိုင် ထင်လာခက်ယိုက်လိုဏီဏ် ခါင်-သီးဝေစူးဏ်ဆော်-လှ်။ အေဟိုင်ခပ် ထင်ဟိုင်-ဖောက်လိုခက်ခိုင် အလိုမုက်ဝေအိုခါ ဆိုသိုအို ခေ အိုယှက် အိုခါသီး၊ ခါင်-စူးအိုဝေဒူးလှ်။

ဝေလင်ပူစေ့စူးအိုခိုင်သိုင် တာ်ခေါဟ်လေင်- ဖူးထောပ်မဲပါဏ် ခေ ဏာင့်ဆာ-ဟာင်-ဆင်၊ ချက်ပါင်ဟိုင် အိုသာစင်၊ ခေ။ ပိုဝါသမာမိချက်ပါင်၊ ဝေကဲတာခေါဟ်လေင်-ဟောပ်လိုဟာ့သယ်ဟိုင် ဖွဲ့ဆိုဒီဖောက်သယ် မွဲအိုချိုင်ခိုင်ဝေ ဟ်ချောဟ်မူ-လိုဟာ့လှ်။ အိုခေါဟ်ကိုင်ဏ် စီအိုခါယိုင် ခါင်-စူးအိုခါဏ် ဖူးသာယှာ- ဖိုသာယှာ-သယ်ခပ် ဝေခါင်-စေ့ဝေစူးလှ်။ စုင်းအိုဟိုင်- တာ်ခေါဟ်လိုဟာ့ဏ်သီး၊ မိုခါင်-စူးအိုခါ ဝေလိုဝ်အို ဒြဲဒြာသယ်လုက်ဆိုင်ဏ် ဝေချက်လင်ဝေ လိုခွယ်ခိုင်ဟိုင် မိုခါင်-စေ့စူး ဖူးခေဖိုခပ် မိုခါင်-စူးအိုထဝယ် ဖောက်လီသယ်မဝ်မို ခေဟ်ထောတ်ဝေ ခွယ်အိုခါ “ဆိုလိုဟောပ်စး ပိုလာဆိုဝီ-ဆိုဏးသယ် စာင်းထင်းခွိုက်လိုအိုယာင်ဟိုင် ပိုလာလိုအိုဟောပ်သယ် ဟယ့်ထာင်စူးလာ” ကိုင်ခိဉ်သယ် ဆိုဆောက်ဖးသယ်ဏ် ဆောက်ဖးထင်းဝေ လိုဖွဲ့ခပ်ဟိုင် ခါင်-စေ့ဝေဒူး ဖောက်လီစူးသယ်ဏ်လှ်။

ခါင်-စူးခါ ပါဝေဒြဲဒြာလိုဖး

လာခက်ခိုင် ခါင်-စူးမဂ်လာစုင်းစိုဉ်ဏ် ဒြဲဒြာပါအိုဝေ (x)မိဉ်ဆော်-လှ်။ ဆို (x) မိဉ်ဏ် ----

- ၂ သာကဲ့သး
- ၈၊ မေပ်ထင်
- ၇၊ မေပ်ထုံ-ချး
- ၄၊ ဖဝ်ဝီ-

၁။ လူ့အဖွဲ့

၂။ ထို

၃။ ဆိုဖောက်ကုန် သယ်တိုက်။

**အိုခေတ်ယဉ်လုံဖး**

**သာကဲ့သး**

ဆိုသာကဲ့သးယိုဝ်စာခိုဝ် အိုဝေဝေ၊ ခေအိုယိုးဏ်သိုဝ်လဝ်ယာ။ သာကဲ့အိုခေတ်ယဉ်လုံဖးခိုဝ် သုင်းသာဟေဝ်အွာ၊ ဆိုအဲဆိုခိုဝ်အဲကဲ့သောဟ်ဏ်လုံ။ ဝေသာကဲ့သးသိုဝ် ထိုဝ်ပွဲဝါ မောဝ်-ထာ် ဖါ-ထာ်လုံဖး၊ အဲကဲ့လောတ်သာ သာကဲ့လောတ်သာ သာထိုင်-လောတ်သာ သုင်းသာကာင်ဗာ်လုံအို သုင်းသာဆိုခိုဝ်လော-ကိုဝ်စွင်ခေလုံ။

**မေဝ်ထိုင်**

ဆိုမေဝ်ထိုင်ယိုဝ်စာခိုဝ် ဆိုကးထုင်းထာ်ခိုဝ်၊ စိုဝ်ထဝေဝေသာ အိုထိုင်-ထိုင်၊ အိုခေါဟ်ကုံင် ဟ်ထုင်ဖါဏေဝ်-ယဉ်အေ။ ဝေမေဝ်ထိုင်ဏ်ခိုဝ်၊ ကာထိက်သာသိုဝ် ဖွဲဆိုခိုဝ်ဖောဟ်သီးလုံဖး၊ ဝေအိုကဲ့အိုလုံ၊ လင်ဖာဆိုင်-ပြာလုံယေဝ် ဝေအိုကာထိက်ကိုဝ်ဆိုခိုဝ်ခေလုံ။

**မေဝ်ထုံ-ချး**

ဝေမေဝ်ထုံ-ချး၊ အိုကဲ့ဆိက်ဖိုက်သိုဝ် ဖောဟ်လီလုံဖး၊ အိုကဲ့အိုခုံ၊ သွဝ်ယုယုယုင် အိုတုံတွယ်စူး၊ ဆိုင်ဖိုက်လော-ကိုဝ်ဟာခေလုံ။

**ဖဝ်ဝိ-**

ဝေဖဝ်ဝိ-သိုဝ် ခေယိက်ထင်း၊ ခေခိုဝ်ခိုဝ်ထင်းစွေသိုဝ် ဖောဟ်လီသယ်လုံဖးသီး၊ ခေယိက်ထင်း၊ လင်ဖောဟ်လင်လီ ထုံယဝ်-ပြာထာ် အိုခေခိုဝ်ခိုဝ်လောဝေ ကိုဝ်စွင်ခေလုံ။

**လူ့အဖွဲ့အွာ**

ဝေလူ့အဖွဲ့အွာသိုဝ် ဖောဟ်လီလုံဖးသီး၊ သုင်းဟေဝ်သာအွာလော- ကိုဝ်ဟာခေ၊ ဆိုဗာ်ဆိုမာ လုံအိုဟေဝ်အွာဏ်သီး၊ မာပွင်ကဲလော-ဆာ် ကိုဝ်ဆိုဝ်ခေလုံ။

**ထို**

ဝေထိုခိုဝ်သိုဝ် ဖောဟ်လီလုံဖးသီး၊ အိုဆင်းအိုခိုဝ် ယုးခိုဝ်ခိုဝ်ယဉ်လုံလော- ကိုဝ်ဆိုဝ်ခေဏ်လုံ။

**ဆိုဖောက်ကုန်**

ဝေဆိုဖောက်သိုဝ် မဲထင်းလုံမေထာ် လင်ထေဝ်လုံအိုဝ် အိုဝိ-လင်လုံအိုဝ် အိုလးထင်း၊ အိုဖောဟ်ထင်း၊ ဆေဝ်ထင်းအိုဖောဟ် သောဟ်ထင်းယုာထင်း ဟူထင်းဝေ ကိုဝ်စွင်ခေဏ်လုံ။

**ပွင်လင်ဇးဆိုလင်လုံဖး**

ထင်ခါနဲ-ယဉ်ခိုင်ယိုဝ်စာခိုဝ် ဖွဲဆိုခိုဝ်ဖောဟ်အိုဖွဲအိုခိုဝ် (KNU) ဆိုပိုင်ကြိုဝ် ခြိုဝ် (န) ခြိုဝ်လုံကာ ခေဝတီဌာန် ဆိုလင်-သယ် ဖွဲဆိုခိုဝ်ဖောဟ်အိုအိုလင်-လုံဖးဏ်အိုဝ်သီး၊ ပွင်လင်သီးဝေအိုဆေဝ်-လုံ။ ထင်ချုံလုံ-ဖိုင်ဏ် ဟ်သာဝတီဝိုင်အိုဏာင် (ကရင်ဘိုကလေး) ဘာ-ဖါသောဟ်ခိုင်ဏ်သီး ကိုဝ်ဏိုင်ခေ ပွဲလင်သီးဝေဆေဝ်-လုံ။

သာဝ်ထိုခါနဲ-အိုဝ် ဖွဲဆိုခိုဝ်ဖောဟ်သယ် တာ်ခေါဟ်သယ်ဟိုင် ဘင်ကုန်ချုံခိုင်သီး၊ မွဲအိုဟေဝ်၊ သာဝ်ထိုခါနဲ-အိုဝ် ဖွဲဆိုခိုဝ်ဖောဟ်အိုကဲ့အို ကန်ချးဘုရီခြိုဝ် ခေ တာက်မ် ခြိုဝ်သယ်အိုဝ်သီး မွဲအိုဟေဝ် ကိုဝ်ဏိုင်ခေ မုက်မုက်လောလော ထူရုံလုံဟာဟိုင် ပွဲလင်သီးဝေ ကိုဝ်ဏိုင်ခေလုံ။ ဥရောပဌာန် ခေ အိုမေရိကိုဝ်ခါနဲ-အိုဝ်သီး ဖွဲဆိုခိုဝ်ဖောဟ်သီး အိုခါခေအို မာသီးဝေ လောခုဂ်ခါင်-စူးအိုဆေဝ်-လုံ။

ဆိုခိုဝ်ကိုဝ်ဆိုခိုဝ်သယ် ဝေဟ်ဆိုခိုဝ်ယုးလော ထူရုံမုင်-ဈာ လုံလင်မာအိုဟေဝ် ဟ်ခိုဝ်ဇးယောဝ်-ဟေဝ် ရဲဒသယုံဏ်ဗာ်ခိုဝ် အိုတာအိုဝေ ကိုဝ်ဟာလုံ။ ဝေဏ်သိုဝ် ဟ်ယောဝ်-ဟေဝ်ခေ ရဲဒသယုံခေဝေဟိုင် ဝေဆိုခိုဝ်ယုာင်-ယုင်သယ် ခိုသေ့အေထင်းအိုဟေဝ်-သီး

ဟိုရိုစထုဂ်ဖုဟ်ထင်းဒေဝ်လှို၊ ဖွဲဆိုင်ဖောဟ်သယ် စေဟ်ဆိုင်ထူဂ္ဂု မင်-ဇျာ လိုလင်မာအိုဟင်- ယိုအို ဆိုင်ဖောဟ်သယ်ထို ခင်းဆောဟ်ခင်းထိုင်လိုဖေထို လင်ဆောတ်ဖောဟ် လင်ဆောတ်လီ ဆိုင်ဆိုင်ဆိုင် ခိုင်ထွာကဲလာထို ရာညော-ခင်းဆေဝ်-လှို။

Ref:

- 1. ကရင်ရိုးရာလက်ချည်ပွတော် (စောတအောက္ခာ)
- 2. ကရင်ရိုးရာ ချည်ဖြူဖော်လာ ( မန်းခဲစန် (ဘားအံ))



# Kawthoolei Higher Education

## ပတီထီပီညါတချူးတဒ်ဒ်အိန်ထီတိုက်အိန်အတီတတီတဖန်(အတီစံစီ)

ပတီထီပီညါကိုသွန်တဖန်ဖဲတဖန်ထီဒ်ဒ်အိန်ထီတိုက်အိန်အတီတတီတဖန်အိန်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်န့လီၤ. ခုန်အိန်(ခဲအံပကီးကွၤလၢ-ခုန်အိန်ဒိန်)ခိန်နီတဖန်,ကညီဒီကလုာ်စၢဖိန်ကရၢခိန်နီတဖန်ဒီးဒဲကဝီဘၢန့တဖန်ဒိန်ခိန်နီတဖန်အိန်ဒီးတၢ်ထီလီၤသးဖဲခုန်အိန်စံတၢ်လီၤမဲဆီးဒီးတၢ်ပီတဲသကိးတၢ်ဘၢန့ကိသွန်တဖန်တၢ်ကစးထီတိုက်အိန်အိန်ကွၢ်အဝီၤ,လီၤညိၣ်သိၣ်ဒိန်လၢတၢ်ကသိၣ်လိအီၤတဖန်အတၢ်ကဲဘျူးကဲဖိန်ဆူပပုၤတဝါဒီးလီၤခိန်သွန်(မ့ၢ်ကွၢ်)သွန်တဖန်လၢတၢ်ကသိၣ်လိအီၤဒီးတၢ်ကဒုးဘျူးစဲလီၤသးဒီးဝဲကျိၤသွန်တဖန်ဆူညါအဂီၢ်မ့ၢ်စၢ်ကိးတၢ်လၢအတၢ်ခီဖျိပုၤလၢကကွဲးလီၤညိၣ်သိၣ်ဒိန်တဘျီတဘျီတဖန်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးတၢ်ကတီခိန်ရိၣ်မဲအဂီၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်စ့ၤ,ကျိၣ်စ့လၢတၢ်ကဟ့ၢ်မၤစၢၤပုၤလၢပုၤကကွဲးလီၤသွန်တဖန်အဂီၢ်တအိန်ဘၢ. အဂၤတမံၤ,ပထံၣ်သ့စ့ၢ်ကိးလၢကိသွန်တဖန်တၢ်ညုၣ်လီၤအီၤတဘျီဃီဆူဒဲကဝီကိးဘၢဒဲးအပူၤအသိၣ်,ကိသရၢ်သရၢ်မုၢ်တဖန်ဒီးကိဖိသွန်တဖန်တၢ်လီၤတနီၤအပူၤဒဲတၢ်ဟံလီၤအသိးကိဖိကိသရၢ်တဖန်အိန်ကူအိန်ယၢလၢလၢပုၤဘၢန့တၢ်လီၤတနီၤအပူၤတလၢပုၤဝဲဒိန်ဒိတၢ်ဟံပနီၣ်အသိးဘၢ. ကိသွန်တဖန်တၢ်ညုၣ်လီၤအီၤမ့ၢ်ဝဲအသိအသိပဘၢစးထီတိုက်ကိသွန်တဖန်လၢ (ကးခိၣ်ထံး-စံရိ) (Zero Budget)န့လီၤ. ပပုၤတဝါဒီးကိဖိမိၢ်ပၢ်သွန်တဖန်စ့ၢ်ကိးသးဒုဒီလၢကိအံၤမ့ၢ်ကကဲထီတိုက်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဘျူးတၢ်ဖိၣ်လၢအဖိအလံၤအဂီၢ်ခါန့ၢ်အဝဲသွန်အိန်ဒီးတၢ်သံကွၢ်ဒီးတၢ်ဘၢန့ယိၣ်လၢဖဲလံၤခါဆူညါအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. ပဝဲခိန်နီၣ်လၢတီခိန်ရိၣ်မဲတဖန်ပတမံခုဘၢ,ပလီၤဟ့ၢ်ဂံၢ်ဟ့ၢ်ဘါကိဖိတကးဘၢဟ့ၢ်ဂံၢ်ဟ့ၢ်ဘါကိဖိမိၢ်ပၢ်ဒီးပုၤတဝါသွန်တဖန်ဒိသိးကန့ၢ်ပုၤလၢပတၢ်ဖဲတၢ်မၤသွန်တဖန်န့ၢ်လီၤ. လီၤညိၣ်သိၣ်ဒိန်လၢပစးထီတိုက်အီၤအဆိကတၢ်မ့ၢ်တၢ်အသိလၢကိသရၢ်သရၢ်မုၢ်သွန်တဖန်အဂီၢ်အသိပဘၢမၤသကိးကွဲးသကိးဒဲးသိးဒီးကလဲၤအသးဘၢဘျီဘၢဒိဒီးပတၢ်အိန်သး,ပဘၢထီတိုက်သတြီၤစ့ၢ်ကိးဒီးထံဂုၤကီၢ်ဂၤဒီးမၤစ့ၢ်ကိးကိသရၢ်အတၢ်မၤလိန့ၢ်လီၤ.

ပစးထီတိုက်ကိသွန်တဖန်ခိန်ဝဲအလီၤခိန်နီၣ်သွန်တဖန်သွန်ညါအီၤထီတိုက်ပတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ,ပတၢ်ဖဲတၢ်မၤဒီးပုၤလၢအထံၣ်ပုၤသွန်တဖန်အသးအိန်မၤစၢၤပုၤဒီးပစးထီတိုက်ဒီးန့ၢ်စ့ၤ(Child's Dream Foundation and World Education)ဒဲးဒီးပကိအတၢ်လဲၤတရံးကဂ့ၤထီတိုက်ဝဲအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. ကိဖိသွန်တဖန်စ့ၢ်ကိးသွန်ညါအီၤထီတိုက်ကူၣ်ဘၢကူၣ်သ့အဂီၢ်အကျိၤအလုၢ်အပူၤဒီးအသးအိန်မၤလိအီၤထီတိုက်ဆူညါအသိပသးထီထီတိုက်အီၤထီတိုက်ပကိအပတီၢ်န့ၢ်လီၤ. လၢတၢ်သျူးထီထီတိုက်ကိအပတီၢ်န့ၢ်ပကျိၣ်စ့တအိန်အသိ,ပဒုးအိန်ထီတိုက်န့ၢ်ဖဲတၢ်လီၤခဲတီၤဒီးကဲထီတိုက်ကိဒီးတၢ်သးဒုဒီးလၢကိဖိမိၢ်ပၢ်တဖန်ကဆၢကဒီးအဖိဆူတၢ်လီၤအဂၤန့ၢ်လီၤ. အဒိန်ကတၢ်မိၢ်ပၢ်သွန်တဖန်တအဲၣ်ဒီးဆူဝဲအဖိမုၢ်တဖန်လၢကလဲၤမၤလိတၢ်လၢတၢ်လီၤအဂၤဘၢ. ခီဖျိလၢဘၢန့ယိၣ်တၢ်လၢအဖိမုၢ်သွန်တဖန်အဂီၢ်မ့ၢ်ပိၣ်ခါသွန်တဖန်ဒုအဝဲသွန်တကိတဂီၤဝဲအါအါဘၢ. ပတီထီပီညါခိန်နီၣ်သွန်တဖန်ဘၢအိန်ဒီးတၢ်ထီလီၤသးဒီးကိဖိမုၢ်ခါမိၢ်ပၢ်သွန်တဖန်ဒီးဟ့ၢ်ဂံၢ်ဟ့ၢ်ဘါဒုးသွန်ညါန့ၢ်ပၢ်တၢ်အိန်သးခိန်ဝဲအလီၤခိန်ပထံၣ်ဘၢလၢကိဖိမိၢ်ပၢ်သွန်တဖန်အီၤထီတိုက်လၢတၢ်ဆဲးမၤလိတၢ်ဆူညါန့ၢ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ခဲအံပထံၣ်စ့ၢ်ကိးလၢပအိန်ဒီး (MA- Political Science) ကိတဖျၢၣ်လၢတၢ်စးထီတိုက်အီၤဝဲသဲဝဲသဲဝဲတဝီလံဘၢန့ပတထံၣ်ပိၣ်မုၢ်သွန်တဖန်ထီတိုက်ဝဲကိအံၤနီတဂၤဘၢ,လၢတၢ်သိၣ်လိပူၤအိန်ထဲပိၣ်ခါဒီးကီခဲဒိန်မးလၢတၢ်မၤလိအပူၤကိဖိသွန်တဖန်ကတၢ်ပီတဲသကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်မၤလိအဂီၢ်ခီဖျိအိန်ထဲပိၣ်ခါဒီးပိၣ်မုၢ်တအိန်နီတဂၤလၢဟ့ၢ်ထီတိုက်အတၢ်ထီတိုက်အိန်ဝဲဘၢန့ၢ်လီၤ. တၢ်သျူးထီထီတိုက်ကိအံၤကဲထီတိုက်တၢ်တၢ်စ့ၢ်ကိးလၢကန့ၢ်ဘၢကိသရၢ်သရၢ်မုၢ်ဒဲတၢ်ဟံပနီၣ်အိန်ဒီးအကံၢ်အစီ,တၢ်ကူၣ်ဘၢကူၣ်သ့အပတီၢ်,တၢ်တကူတယၢလၢတၢ်ညုၣ်ထီတိုက်ဘျီထီတိုက်,ဒီးတၢ်သိၣ်လိပီးလီၤလၢတအိန်ကူအိန်ယၢလၢတၢ်မၤလိမၤဒီးတၢ်သိၣ်လိအဂီၢ်န့ၢ်ဘၢ. တၢ်ကီတၢ်ခဲကျိၤကျဲအံပပုၤကျဲစၢၤမၤသကိးတၢ်ဒီးပခိန်ပန့ၢ်ပုၤဘၢန့တဖန်ဒိပုၤတဝါဒီးပုၤလၢသွန်အိန်သးအိန်တၢ်ကူၣ်ဘၢကူၣ်သ့တၢ်မၤတဖန်တသ့ဖဲအသ့မ့ၢ်တလၢပုၤဘၢန့ဒဲအကြၢၤဝဲဘၢဝဲအသိးပလဲၤခီဖျိမ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်သးမံဘၢန့ပထံၣ်လၢကဲထီတိုက်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါလၢပပုၤတဝါအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤကိဖိလၢသးအိန်ပုၤအီၤထီတိုက်ကူၣ်ဘၢကူၣ်သ့အဂီၢ်,မၤပုၤဘၢန့စ့ၢ်ကိးဝဲကျိၤဝဲဒုသွန်တဖန်အပူၤမၤတၢ်ဖိတသ့ဖဲအသ့န့ၢ်လီၤ.

## မ့ၢ်ကွၢ်အိန်ပုၤဘၢန့လဲၣ်(မ့ၢ်ဒဲးသိးကိဖိလၢအဖျိထီတိုက်တီထီတိုက်တဖန်ကသွန်ညါအီၤထီတိုက်အဂီၢ်)

မ့ၢ်ကွၢ်အိန်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်လီၤ. ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲကျိၤအိန်ဒီးပတီထီပီညါကိတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၤသၢကလုာ်ဒဲအမ့ၢ်(IHE - Institute of Higher Education),(SPHE - Semi Private Higher Education),ဒီးကိသရၢ်ခီလး(KTTC - Karen Teacher Training College)န့ၢ်လီၤ.

- တာတကလုံမှပံပတီထီပီညါဖှ်စိမိကိဘ်တင်ကိးအီလၢ (IHE - Institute of Higher Education) ,အဖီလ်အိၣ်ဒီး ကိၣ်ၣ်ပျၢၣ်ပုၤသ့ၣ်ညါအါဒ်အမ့ၢ်(Junior College)ကိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ကိၣ်ဒ်အီတကလုံကိၣ်ဖီထီၣ်ဝဲသ့အစိကတၢ်ခံန့ၣ်မၤလီၤ ဘၣ်ဝဲလိာ်အကလုံကလုံဒ်ပကိးအီလၢ (General Studies - English, Mathematics, Science, Social Studies, Education, Orientation and Language in Karen, Thai, Burmese).ကိၣ်ဖီသ့ၣ်တဖၣ်ထီၣ်ဝဲမ့ၢ်ဝံၤဒ်ဒီးဒီးစံၣ်ကိၣ် ဖိၣ်အ့ၣ် ၂.၅ မ့တမ့ၢ် ၃.၀၀ (Credit 80 with CGPA 2.5 or 3.00), ဒီးထီၣ်ဃုထၢထီၣ်ဝဲပတီထီပီညါကိၣ်အသီခံန့ၣ်ဒ်တၢ်ကိး အီလၢ(Specialize in Education, Public Health, Political Science)တဘျီဂ့ၤတဘျီဂ့ၤဃုထၢဝဲမ့ၢ်က့ၤတဘျီဂ့ၤတဘျီဂ့ၤသ့န့ၣ်လီၤ.
  - ကိၣ်ခိကလုံတကလုံမှပံ (SPHE- Semi Private Higher Education) ကိၣ်-ကိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အီကိၣ်အနီၢ်ကစၢ်အိၣ်ဒီးအမ့ၢ်က့ၤတကိၣ်စုၣ်စုၣ်-မ့ၢ်က့ၤ(English, Business and Computer), ကိၣ်ဖီသ့ၣ်တဖၣ်ဃုထၢထီၣ်ဝဲတဘျီဘၣ်တဘျီဂ့ၤသ့န့ၣ်လီၤ. လၢ ဆူၣ်ချ့အပူၤစ့ၢ်ကိးပအိၣ်ဒီး EMA – Physician Assistant ကိၣ်ဒီး (KawThooLei Institute of Medical Science) ကိၣ်န့ၣ် လီၤ.ကိၣ်ဖီလၢအသးအိၣ်အဲၣ်ဒီးထီၣ်ကိၣ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်ဃုထၢထီၣ်ဝဲသ့န့ၣ်လီၤ.ကိၣ်ဖီသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးထီၣ်ဖှ်စိမိဆူညါမၤအါ ထီၣ်န့ၣ်ဝဲ(KGED)အလိာ်ဒ်သိးကဆဲးထီၣ်ကိၣ်ဆူညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ကိၣ်သၢကလုံတကလုံမှပံ(KTTC- Karen Teacher Training College)-ကိၣ်ဖီလၢအသးအိၣ်မၤလိထဲတၢ်သိၣ်လိအဂီၢ်ထီၣ်ဝဲကိၣ်အံၤသ့ၣ်ဒ်လီၤ.
- ပအိၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးကိၣ်လၢအမ့ၢ်(MA- Master in Political Science),ကိၣ်အံၤပုၤမ့ၢ်ဖျိထီၣ်ဝဲပတီထီပီညါကိၣ်လွံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝံၤဃုထၢထီၣ်ဝဲသ့ န့ၣ်လီၤ.

**ကိၣ်အိၣ်ပုၤပျၢၣ်လဲလဲၣ်.ကိၣ်ဖီဖျိထီၣ်အိၣ်ဆဲးအါလဲလဲၣ်.ကိၣ်ဖီလၢအဖျိထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤမၤတၢ်လၢပုၤတဝၢပူၤအမုးကယၢအိၣ်ဆဲးအါ လဲၣ်**

မ့ၢ်ပတီထီပီညါအကိၣ်လၢအသ့တၢ်ပၤဆုၢ်ရဲၣ်ကျဲၤဒီးလိာ်ညိၣ်သိၣ်ဒိၣ်တမံၤဃီခဲလၢ်အိၣ်ဝဲ (၁၂) ပျၢၣ်ဒီးကိၣ်လၢတၢ်ပၤဆုၢ်အကၢ်အ ဂီၢ်လီၤဆီအိၣ်ဝဲ (၁၂) ပျၢၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ကိၣ်ဖီလၢအဖျိထီၣ်ဝဲပတီထီပီညါလၢတၢ်ပၤဆုၢ်တမံၤဃီကိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဖဲတၢ်စးထီၣ်အီၤ ၂၀၀၈ ဒီးတုၤခဲအံၤကိၣ်ဖီဖျိအိၣ်ဝဲ (၄,၁၄၄) ဂၤဒီးပစံးသ့လၢပမ့ၢ်ဟ်ဃုာ်ဒီးကိၣ်ဖီလၢဖျိထီၣ်လၢကိၣ်အကုၢ်အဂၤခဲလၢ်ကအိၣ်ဃီးကထိ ဃာ်ဃာ်လဲန့ၣ်လီၤ. ကိၣ်ဖီလၢအဖျိထီၣ်ပတီထီပီအကိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ,အိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ဘျုးအါမးလၢမၤသကိးတၢ်ဒီးပုၤတဝၢလၢကျိၤ ကျဲၤအါဘိအပူၤန့ၣ်လီၤ. ပစံးသ့လၢ

- ၃၀ % န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအသိၣ်လိတၢ်ကဲထီၣ်ကိၣ်သရၣ်သရၣ်မ့ၢ်တဖၣ်
- ၂၀ % န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်လၢဆူၣ်ချ့တၢ်ဖဲတၢ်မၤ
- ၁၀ % န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢကဲထီၣ်ပုၤတဝၢခိၣ်န့ၣ်ဒီးမၤစ့ၢ်ကိးတၢ်လၢသုးကျိၤတၢ်ဒိသဒါပပုၤကလုံအဂီၢ်
- ၁၅ % န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢဟ့ၣ်လီၤသးဘၣ်ဃးတၢ်ရူၤလိာ်မၤသကိးတၢ်ဒီးမၤပုၤတၢ်လီၤဟိလၢအလိၣ်တဖၣ်လၢပုၤတဝၢပူၤ
- ၁၀ % န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢကဲထီၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖဲတၢ်လၢတၢ်လီၤအါတီၤဒီးပပုၤတဝၢတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်(CBO,CSO)
- ၁၀ % န့ၣ်ဃုဒီးဆဲးထီၣ်ဝဲကိၣ်ဆူညါ
- ၅ % န့ၣ်ပုၤလၢအိၣ်ဒီးနီၢ်ကစၢ်အတၢ်မၤဒီးဟံၣ်ဖိဃီဖိတၢ်မၤ

No	School	Place	Students			Teachers			Graduates(2023-2024)		
			Male	Female	Total	Male	Female	Total	Male	Female	Total
1	KLJC	Umphime	69	162	231	3	9	12			0
2	MRMJC	Mae Ra Moe	77	162	239	10	6	16			0
3	NKJC	Mae La Oo	75	150	225	6	8	14			0
4	PTMJC	Mae La	216	306	522	8	15	23			0
5	TJC	Tham Him	18	43	61	4	6	10			0
6	SALC	Mae la	143	223	366	6	3	9			0
7	KYLMTC	Mae La Oo	31	37	68	5	2	7			0
8	PDC	Mae Ra Moe	20	39	59	2	4	6			0
9	ALCC	Mae La	81	101	182	6	3	9			0
10	KJC	Htee Thoo Kee	58	54	112	9	2	11			0
11	DJC	Hti lay Kaw	65	93	158	13	2	15			0
12	HLWJC	Hto Lwe Wah	80	136	216	6	9	15			0
13	MTJC	Day Pu Nu	69	86	155	5	6	11			0
14	PDJC	Htee War Klu	84	157	241	11	4	15			0
15	KNC	Kha Pa Hta	26	6	32	3	0	3			0
16	K-GED	Mae Sot	20	24	44	4	0	4			0
17	KTTC (South)	Mae Tha Raw Kee	29	104	133	7	3	10			0
18	KTTC (North)	Kho Kay	37	97	134	5	3	8			0
19	KTTC (TO)	Taw Oo	7	39	46	22	3	25			0
20	TCI	Kho Kay	35	61	96	9	5	14			0
21	KMJC	Nya Lee Ah Hta	23	24	47	6	4	10			0
22	PA	Kler Mu	16	41	57	3	1	4			0
23	HE- Master	Thoo Mwe Khee	11	4	15	2	1	3			0
24	TMK	Thoo Mwe Khee			0						0





ဟ်ပနီၣ်လီၤပသးတမ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘျၣ်တၢ်ဟ်ပနီၣ်အသးဘၣ်အသိၣ်သိးကိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကဆဲးထီၣ်ဘၣ်(International University) ကသ့ၣ်အဂီၢ်ပအိးထီၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢကညိ(KGED)ကိၣ်န့ၣ်လီၤ.ကိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကဆဲးထီၣ်ကိၣ်လၢ(International University)အဂီၢ်တၢ်လၢအတၢ်တၢ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကီး(Scholarship)န့ၣ်လီၤ. ကိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢအတၢ်တၢ် Scholarship သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်သး ဆူၣ်လၢကက့ၤမၤသကိးတၢ်ဒီးပပုၤတၢ်အတၢ်လိာ်ဘၣ်ကျိၤကျဲၤတဖၣ်,ပုၣ်ကျဲၤစးဃုၤစၢၤအဝဲသ့ၣ် Scholarship ဒီးပထံၣ်လၢအခဲ အံၤအိၣ်ဝဲအါန့ၣ်အဂၤတဆံၣ်လၢထီၣ်ဝဲ(International University in Thailand)အပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပအိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးတၢ်ဘျးစဲအါ ထီၣ်သးလၢထံၣ်ဂၤကိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သိးဒီးပပုၤကိၣ်ဖိတဖၣ်ကထီၣ်ဘၣ်ကိၣ်ဆူၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.လၢထံၣ်လိာ်ပူၤစ့ၢ်ကီးပအိၣ်ဒီးတၢ် သးထီၣ်ကိၣ်အပတီၢ်ဒီးမၤဂ့ၤထီၣ်ကိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢကအိၣ်ဒီးအကံၢ်အစီအတီၢ်ပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်လၢ(Master Program)န့ၣ်ပအိၣ် စ့ၢ်ကီးဒီးပတၢ်တၢ်လၢပကမၤအါထီၣ်မ့ၢ်က့ၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဆူၣ်ပအိၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢပတီၢ်ထီၣ်ညါကိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကကဲ ထီၣ်ဝဲကညိဒီကလုာ်အဖျၢၣ်စိမိကိၣ်န့ၣ်လီၤ.လၢဆူၣ်ချ့အဂီၢ်တၢ်ကမၤအါထီၣ်စ့ၢ်ကီး Karen Medical College န့ၣ်လီၤ.တၢ်ကမၤဂ့ၤ ထီၣ်ဒီးသးထီၣ်ကိၣ်သရၣ်တဖၣ်အကံၢ်အစီစ့ၢ်ကီးပအိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ.

**တၢ်လၢအတၢ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤ လဲၣ်ဆၢ ကတီၢ်ခဲအံၤတၢ်လၢအတၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ**

(က) Safety and Security - ပထံၣ်လၢပထံၣ်လိာ်ပူၤပအိၣ်ဖဲလဲၣ်ဖဲလဲၣ်ပတဲသ့ၣ်လၢပတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်ဘၣ်,လၢတၢ်န့ၣ်အပိ လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်ပတၢ်ကူၣ်ထီၣ်ဖးလီၤမၤတၢ်လၢအဂ့ၤကတၢ်လီၤ.တၢ်လၢပမၤသ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးပဘၣ်ကွၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ် ဘၢကိးကပၤလၢပုၤကိၣ်ဖိကိၣ်သရၣ်လီၤကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒီဖျိပတထံၣ်ဆိဟ်ဆူၣ်တၢ်မၤအသးဒီးပုၤလၢအမ့ၢ်သးမိၤ စိရီၤအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အပိတၢ်မၤလၢပအဲၣ်ဒီးမၤအီၤတုၤလီၤတီၤလီၤဒီးတုၤထီၣ်,ထီၣ်ဘးတအိၣ်ဘၣ်.

(ခ) Recognition - တၢ်ဟ်ပနီၣ်ပတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့မ့ၢ်တၢ်အရ့ၤဒိၣ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.ပကညိကလုာ်အံၤပတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ကူၣ်သ့အတၢ် ဖဲးတၢ်မၤတၢ်အကျိၤအကျဲၤယံာ်တ့ၢ်လဲၣ်.ဒီဖျိလၢတၢ်ကွၢ်ဆၢၣ်မံၤဒုၣ်ဒါအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအကလုာ်ကလုာ်အပိတၢ်မၤလၢပမၤအီၤသ့ၣ်တ ဖၣ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တမ့ၢ်တၢ်သးမံၤဘၣ်,ထံၣ်ကိၣ်ဂၤသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပုၤလၢကျိၣ်စ့ၣ်ထဲတၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢကိၣ်ကလဲၤတ ရံၤအသးအဂီၢ်လီၤ,ဘၣ်ဆၢၣ်လၢကကတီၢ်န့ၣ်ခဲးတၢ်ဒီးကမၤစၢၤပုၤဒ်တၢ်ဟ်ပနီၣ်ပတၢ်ကူၣ်သ့အံၤတထံၣ်နီၣ်တဖုၣ်ဘၣ်.လၢတၢ်မၤစၢၤအဖီ ခိၣ်တၢ်လၢပအဲၣ်ဒီးမၤဂ့ၤထီၣ်ဒီးမၤအါထီၣ်ပကံၢ်ပစိပမၤအီၤတန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်န့ၣ်အပိပလိၣ်ဘၣ်ပုၤအါဂၤလၢကိၣ်ပူၤကိၣ်ဆၢကိၣ်ချ့ လၢကမၤသကိးအါထီၣ်တၢ်လၢတၢ်ဟ်ပနီၣ်ပတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အံၤကအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်ဒီးတၢ်မၤစၢၤဆိၣ်ထွဲပုၤအါထီၣ်လၢတၢ်ကူၣ် ဘၣ်ကူၣ်သ့အကံၢ်အစီကအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

(ဂ) Lack of Documents : ပထံၣ်လၢပလိာ်ပလိာ်လၢတၢ်ဟ်ပနီၣ်ပုၤတအိၣ်လၢတၢ်ခီကိၢ်,တၢ်လဲၤတၢ်ကွၢ်အဂီၢ်အပိကဲထီၣ်စ့ၢ်ကီးပ ပုၤကိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကဆဲးထီၣ်ကိၣ်ဆူၣ်ဒီးဒ်န့ၣ်အသိးလၢကိၣ်သရၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဆဲးထီၣ်မၤအါထီၣ်စ့ၢ်ကီးအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အ ဂီၢ်စ့ၢ်ကီးမ့ၢ်တၢ်လၢအတၢ်တၢ်ဒီးပုၤန့ၣ်လီၤ.

(ဃ) Financial Support : ပတီၢ်ထီၣ်ညါကိၣ်စးထီၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အီၤန့ၣ်ပထံၣ်ဘၣ်လၢပကျိၣ်ပစုတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပုၤတအိၣ် ဘၣ်.တုၤပန့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤပုၤစ့ၢ်ကီးတမ့ၢ်လၢတၢ်ကူၣ်တၢ်ယၢဒီးတၢ်လၢပအဲၣ်ဒီးမၤအီၤဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်န့ၣ်ပမၤတန့ၣ်ဘၣ်.ပထံၣ်လၢပုၤလၢ တအဲၣ်ဒီးမၤစၢၤဝဲပတီၢ်ထီၣ်ညါကိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤပုၤထီၣ်ဒီးဆိမိၣ်ဝဲလၢကိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်ကိၣ်လၢအတီၢ်ဒိၣ်တုၤခိၣ်ပုၤအပိတလိၣ် တၢ်မၤစၢၤအီၤဘၣ်.အဝဲသ့ၣ်ဟ်သးစ့ၢ်ကီးလၢကိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးအနီၢ်ကစၢ်ဃုဝဲအကျိၤအကျဲၤလၢကဆဲးထီၣ်ကိၣ်သ့အပိတၢ်မၤစၢၤ သ့ၣ်တဖၣ်ပကန့ၣ်ဘၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်န့ၣ်လီၤ.ပထံၣ်လၢပတၢ်ကွၢ်ဆၢၣ်မံၤအံၤဒ်ပလိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢကိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်,ပ တအိၣ်ဒီးတၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢကိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကမၤတၢ်ဒီးကဆိၣ်ထွဲလီၤအသးလၢကိၣ်ဒီးမိၢ်ပၤသ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးဒီဖျိလၢထံၣ်ကိၣ်တၢ်ဒုးတၢ် ယၢအပိအဝဲသ့ၣ်ကဆိၣ်ထွဲအဖိလၢကထီၣ်ဘၣ်ကိၣ်အပတီၢ်ထီၣ်တန့ၣ်ဘၣ်.လၢတၢ်န့ၣ်အပိပအဲၣ်ဒီးလၢတၢ်ကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပတီၢ်ထီ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒ်သိးဒီးသးစၢ်တဖၣ်ကကဲထီၣ်ထံၣ်ကိၣ်ခိၣ်န့ၣ်ထံၣ်ကိၣ်ဖိအဂ့ၢ်ကတၢ်လၢပထံၣ်ကိၣ်အတၢ်ဆိတလဲအတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လဲၤ ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

**(စကစ)ဟံးန့ၣ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဝဲၤအလီၢ်ခဲကိၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မံၤတၢ်ကိတၢ်ခဲမနုၤတဖၣ်လဲၣ်(စကစ)အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤစးထီၣ်ဝဲၤ အလီၢ်ခဲ**

(က)ပထံၣ်လၢကိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤအါထီၣ်လၢပကိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤ,ကိၣ်ဖိတနီၤဘၣ်သးထီၣ်ကိၣ်အပိမိၢ်ပၤဆုၤအီၤတန့ၣ်ဒီးမိၢ်ပၤတ ဖၣ်တအဲၣ်ဒီးလၢအဟးအိၣ်ယံၤဒီးအဝဲသ့ၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.ပထံၣ်စ့ၢ်ကီးလၢပုၤသ့ၣ်ညါအါထီၣ်ပကိၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤဒီးမိၢ်ပၤသ့ၣ်တဖၣ် ဆုၤဝဲအဖိအိၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ.

(ခ)(စကစ)အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်ကဲထီၣ်တၢ်လီၤပျီၤ,တၢ်ဘၣ်ကိၢ်ဘၣ်ဂီၤ,တၢ်ပျီၤတၢ်ဖုးလၢကိၣ်ဖိကိၣ်သရၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီးကိၣ်ဖိကိၣ် သရၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ထီၣ်ဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပလီၢ်သးတၢ်ဘၣ်ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကီးအဝဲသ့ၣ်လၢ Counseling န့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်ခးလီၤကျိၤလၢကဘ ယူၤဘၣ်ဝဲပကိၣ်တဖျၢၣ်ဒီးကိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဟးစိၣ်အိၣ်လၢပုၤကျိၤတုၤခဲအံၤဒီးကိၣ်လၢအဂၤတဖၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဘျီဃုာ်တၢ်လိၣ်လၢ

ကတည်းကအိတ်ပူအသားတဘျီလ်လ်ဖဲကဘီယူခေးလီတင်,တင်ခေးလီကျိဖေးဒိတ်တဘျီလ်လ်န့ဒ်လီ.

(ဂ)ခီဖျိလၢထံကီတင်အိတ်သးတဂါတကျါ,တင်ခေးလီတင်မ့ဒ်ဒီးကိတ်သ့တဖၣ်ဒီးကိတ်ပျါတင်တကးဘၣ်ကိတ်မိတ်ပတ်တဖၣ်စ့ကီးအိတ်ဒီးတင်ဘၣ်ယိတ်လၢအဖိအဂီဘၣ်ဆဲးဟ်အဖိတတ်အဖိလၢကိတ်ဒါန့ဒ်ထီဘိတ်သံကွၢ်အိတ်ထီၣ်,ဒီးကိတ်သ့တဖၣ်စ့ကီးအတၢ်သးစၢ်ဆၢလၢတင်မၤလိအပူစ့ကီးအသဟိတ်စ့လီအိတ်ထီၣ်ဝဲဒ်န့ဒ်လီ.တဘျီလ်လ်တင်ခေးလီတင်မ့ဒ်ဒီးကိတ်,မ့ဒ်ကဲထီၣ်လၢကိတ်ပူပပျါန့ဒ်ကိတ်သ့တဖၣ်အကိတ်စိတ်တလီၢ်(တနံၣ်န့,တနီၣ်န့တလါခဲလါ)အိတ်ဝဲန့ဒ်လီ.ဘၣ်ဆၣ်လံာ်သ့တဖၣ်တင်မၤလိအီၤရၢရၢ,သရၣ်သရၣ်မ့ဒ်တဖၣ်သိတ်လိတင်လၢမုၢ်နၢခီ,မုၢ်ဃုနၢအိတ်ဘျးနၢလၢတင်လုၢ်မၤပုၤတင်သိတ်လိလံာ်ဒီးတင်အိတ်ကတိတ်ကတီၤပလိတ်သးလၢတင်ဆၢကတီၢ်အဂီၢ်န့ဒ်လီ.

(ဃ)လၢတင်ကီတင်ခဲအပူဒ်လံာ်ပထံၣ်လၢပကိတ်သ့တဖၣ်အါထီၣ်ဒီးတီၤဒေးတကူတယၢ,တင်မၤလိမၤဒီးပီးလိတဖၣ်တလၢတပုၤအိတ်ဝဲန့ဒ်လီ.

(င)ထံကီတင်အိတ်သးအသိတ်အိတ်တင်အီအပူသ့တဖၣ်ဒိတ်ထီၣ်,ဟုသးတဖၣ်အပူဒ်ထီၣ်ဒီးပထံၣ်လၢတင်အိတ်တင်အီတကူတယၢတင်လိတ်အိတ်ဝဲဒ်န့ဒ်လီ.

(စ)ကိတ်ကိတ်သရၣ်တဖၣ်ထီဘိတ်ဘၣ်စိတ်အိတ်လၢပုၤကျါဘၣ်မံလၢပုၤကျါမၤလိတင်လၢပုၤကျါဒီးအဝဲသ့ကွၢ်ဆၢၣ်မံဒီးတင်ဆူးတင်ဆါဒ်အမ့ဒ်တင်ညၣ်ဂိတ်တင်ဆါ,ဟၢဖၢတဘၣ်ဘျးဘၣ်ဒါတင်ဆါဒီးတင်လိကိတ်တင်ဆါသ့တဖၣ်လီ.

(ဆ)တင်စူခါအဆၢကတီၢ်ကိတ်ဖိဒီးကိတ်သရၣ်သရၣ်မ့ဒ်တဖၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မံဒီးကူကၤတဃုခီဖျိဘၣ်အိတ်လၢပုၤကျါတင်တကိတ်ဘၣ်တင်ညၣ်ထီၣ်တကူတယၢဒီးသ့မုၢ်ဃိတ်ဝဲတဘၣ်ဘျးဘၣ်ဒါအသိတ်မ့ဒ်စ့ကီးတင်တၢတဖၣ်စ့ကီးန့ဒ်လီ.

**ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲကျါပတီၢ်ထီပိညါဖှ်စိမိန့ဒ်အတၢ်ရဲၣ်တင်ကျါခါဆူညါအိတ်ဒဲလဲၣ်ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲကျါ**

**ပတီၢ်ထီပိညါဖှ်စိမိအိတ်ဒီးတင်ရဲၣ်တင်ကျါခါဆူညါယံမံမုၢ်ဝဲဒဲလံာ်အံၤအသိးန့ဒ်လီ.**

(က) Strengthen Teacher Education for Higher Education :ကမၤဆူၣ်ထီၣ်ကိတ်သရၣ်သရၣ်မ့ဒ်တဖၣ်အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢပတီၢ်ထီပိညါအဂီၢ်-ကမၤဂ့ၤထီၣ်ကိတ်သရၣ်သရၣ်မ့ဒ်တဖၣ်လၢကအိတ်လၢပုၤဒီးကံာ်စီလၢတင်သိတ်လိပူ,မၤဂ့ၤထီၣ်ကိတ်သရၣ်သရၣ်မ့ဒ်တဖၣ်လၢအအိတ်ဒီးအကံာ်အစီဂ့ၤတဖၣ်လၢတင်တီခိတ်ရိတ်မဲအပူ,ဟ်ပနီၣ်ဒီးဟ်ဂါကျါကိတ်သရၣ်သရၣ်မ့ဒ်တဖၣ်လၢအအိတ်ဒီးကံာ်စီလၢတင်ဖဲတင်မၤအပူ,ဒီးတင်ကမၤအါထီၣ်ကိတ်သရၣ်အနီၣ်ဂိတ်တဖၣ်လၢတင်သိတ်လိအပူ

(ခ) Strengthen Vocational Education Training Programs :ကဟ့ၣ်အါထီၣ်တင်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဆူပုၤတဝါသ့တဖၣ်လၢကအိတ်ဒီးတင်အိတ်မူတင်ဖဲတင်မၤလၢတင်လုၢ်အိတ်သးသမူအဂီၢ်,ဒူးအိတ်ထီၣ်ခိတ်တဃာ်အတၢ်သ့တင်ဘၣ်တင်ရဲၣ်တင်ကျါဆူပုၤတဝါဖဲသ့တဖၣ်အဂီၢ်,ကတဲၢ်ကတီၤတင်ဖဲတင်မၤအခဲးအဟံဆူပုၤတဝါဒီးသးစၢ်တဖၣ်အဂီၢ်,ညၣ်ထီၣ်ပုၤတဝါခိတ်နၢအတၢ်သ့တင်ဘၣ်,ဒူးအိတ်ထီၣ်တင်ခဲးတင်ယံလၢပုၤတဝါဖဲလၢအတသ့လံာ်သ့လဲၣ်အဂီၢ်,မၤအါထီၣ်စဲးဖိကဟ့ၣ်အတၢ်သ့တင်ဘၣ်လၢပုၤတဝါအတၢ်လိတ်ဘၣ်တဖၣ်အဂီၢ်.

(ဂ) Establish Scholarship Program :ခီဖျိလၢတင်ဆါတင်ပူဒီးတင်ကူၣ်လဲၣ်မၤကၤတဖၣ်အပူဒိတ်ကလံာ်ဒိတ်အသိးစၢ်တဖၣ်အိတ်ဒီးတင်ကီတင်ခဲလၢကဆဲးမၤလိတင်အဂီၢ်အသိးပအိတ်ဒီးတင်ကွၢ်စီလၢကမၤစၢၤကိတ်သ့တဖၣ်လၢကထီၣ်ဘၣ်ကိတ်ဆူညါဒဲသိးဒီးကဟဲက့ၤမၤစၢၤက့ၤပပုၤတဝါအတၢ်လိတ်သ့တဖၣ်န့ဒ်လီ.တင်တီၢ်မုၢ်ဒဲသိးဒီးကိတ်သ့တဖၣ်ကဒီးန့ဒ်ဘၣ်ဝဲလံာ်အုၣ်သးလၢဘၣ်တင်ဟ်ပနီၣ်အီၤလၢထံကီဂါ,ဒဲသိးကဒီးန့ဒ်ဘၣ်တင်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢအအိတ်ဒီးအကံာ်အစီဃုဒီးအတၢ်သ့တင်ဘၣ်ဒီးအတၢ်သ့ညါနီၣ်ပၢၢ်,မၤအါထီၣ်တင်မၤသကိးတင်ဒီးပတီၢ်ထီပိညါကိတ်လၢအဂီၢ်အဂၤတဖၣ်,မၤတင်လၢပုၤတဝါ,ဒူးအိတ်ထီၣ်သးစၢ်ကသ့တဖၣ်လၢကအိတ်ဒီးဒိဂ့ၤတဲၢ်ဘၣ်ဒီးဒူးသ့ညါဒူးအိတ်ထီၣ်မိတ်ပတ်သ့တဖၣ်လၢကဟ်လုၢ်ဟ်ပုၤဝဲကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢတင်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့န့ဒ်လီ.

(ဃ) Establish scholarship others University :ပကညၣ်ထီၣ်တင်မၤသကိးတင်ဒီးကရှုၢ်ကရၢလၢအဂ့ၤအဂၤတဖၣ်လၢတင်မၤသကိးတင်ဒီးပတီၢ်ထီပိညါအဂ့ၤအဂၤတဖၣ်န့ဒ်မ့ဒ်တင်ပညိတ်ဒဲသိးကညၣ်ထီၣ်တင်မၤလိမၤဒီးအကံာ်အစီ,တင်ဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၣ်တင်သ့တင်ဘၣ်,ဟ်ဖျိမၤသကိးတင်လၢတင်ဟ့ၣ်တင်မၤလိ,အိတ်ဒီးတင်အိတ်ဖျိလၢတင်ထီၣ်လီၢ်တၢၢ်ပိတ်တဲသကိးတင်အဂီၢ်န့ဒ်လီ.ပတီၢ်ပညိတ်ဒဲသိးပကမၤဂ့ၤထီၣ်တင်ညၣ်ထီၣ်တင်ဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၣ်တင်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ရဲၣ်တင်ကျါဒီးကရှုၢ်ကရၢအဂၤတဖၣ်,မၤဂ့ၤထီၣ်ပကီၢ်ညၣ်လ့အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ခီဖျိတင်သ့ရ့လီၢ်မုၢ်လီၢ်သးဒီးပုၤဂါ,မၤအါထီၣ်ပထံၣ်ကီၢ်သဲးအတၢ်ဘၣ်ထွဲခီဖျိတင်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးတင်ညၣ်ထီၣ်တင်ဆဲးတင်လၢအတၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးကျဲးစၢၤညၣ်ထီၣ်တင်ဘၣ်ထွဲတင်မၤသကိးတင်ဒီးပုၤကျဲးဘၣ်ကူၣ်သ့လၢပတီၢ်ထီကိတ်အဂ့ၤအဂၤန့ဒ်လီ.

(c) Establish Karen National College :ဒ်သိးဒီးပကအိၣ်ဒီးပကီၣ်သူလုၤပတီၢ်ထီၣ်ညါတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အပတီၢ်အဂီၢ်,ပကဘၣ်သူၣ်ထီၣ်ပကညီဒီကလုာ်အဖျၢၣ်စိမိၤကိၤလၢတၢ်ကဘၣ်ဟ်ပနီၣ်န့ၣ်ပုၤလၢပကီၣ်သူလုၤအပဒိၣ်ဒီးကရၢအကုာ်အဂၤဖျၢၣ်စိမိၤကိၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အရ့ၤဒိၣ်ကတၢ်တထံၣ်န့ၣ်လီၤ.ကညီဒီကလုာ်ဖျၢၣ်စိမိၤကိၤအံၤကမ့ၢ်ကိၤလၢကဒုအိၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်ခိၣ်န့ၣ်သးစၢ်တဖၣ်,ဒုးအါထီၣ်ပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်,ဒီးကဟ့ၣ်အါထီၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢပပုၤတဝါအပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဒ်သိးဒီးကကတၢ်ကတီၤဒုးလိၣ်ထီၣ်ထံၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအအိၣ်ဒီးအပတီၢ်ဒီးထံၣ်ကီၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢကအိၣ်ဒီးကံၢ်စိတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢအအိၣ်ဒီးအပတီၢ်ထီၣ်,ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဆူသးစၢ်တဖၣ်လၢကအိၣ်ဒီးသးစၢ်တဖၣ်အတၢ်သးစၢ်ဆါဆူတၢ်ဖိးတၢ်မၤအပူၤ,မၤစ့ၤလီၤမိၢ်ပၢ်တဖၣ်အတၢ်ဝံတၢ်ယိးဃၢလၢအတၢ်ဟဲန့ၣ်စ့ၤအဂီၢ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်ပုၤတဝါအတၢ်မၤသကိးတၢ်လၢသးစၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.



# Testimony from Teacher

## YOUR SUPPORT CAN MAKE A LASTING IMPACT

### LISTEN TO THEIR HEART



*“ Aung San Tin Win said, teachers in Kawthoolei areas often begin their careers out of a sense of duty or passion for education. However, after one or two years in the profession, many are forced to leave due to the constant struggle to make ends meet. The financial challenges they face each month make it difficult for them to sustain their livelihood.*

*For our teachers, it is crucial to consider adequate monthly support. Without this, not only do they suffer, but the quality of education is also impacted. Ensuring that teachers have the financial stability they need is essential for maintaining a strong and effective education system.”*

KECD အတတ်မာစာတတ် တန်ခိုးတက်လျာကိုသရုပ်/မုန် သွန်တ ဖန်ဂီနီနှင့် အရေဒိန်စွဲကီးဝဲလီ။ ဘန်မနုလဲန်နှင့် အဝဲသွန်တ ဂါလ်လ်အိန်ဒီး အတတ်ကိတ်ခဲ ကီးဂါဒဲးလီ။ ဒီးအဝဲသွန် နှန်ဟွန်လီအသးလာဖိသန်ဂီဒိတန်ကျါလီ။ ဒီးအဝဲသွန် ကမတတ်မာလောအဂါတချူးစွဲကီးဘန်လီ။ အဝဲသွန်အတတ် မာစာမုန်အိန်ဒီး မတတ်ဖဲတတ်မအဂ်အဘါကဆူဝဲတဖဲဖိ လီ။ ဒီးတတ်မာစာနှင့် ကကူလာဝဲလာဟန်ဖိဖိပူ တဆဲးတ ကွဲလီ။ ဒီးအဝဲသွန်အသးသဟိန်ကဆူအါဆူညါလီ။

လာထီးကျီးခံကို သရုပ်မုန်

နီအုသစု



kecd.info@gmail.com 

(+66) 0962814874 



ကေအဲန်ယူ- ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး  
ဗဟိုဌာနချုပ်  
ကော်သူးလေ  
[www.knuhq.org](http://www.knuhq.org)

## ကော်သူးလေတွင်းရှိကျောင်းများဘေးကင်းမှုဆိုင်ရာကြေညာစာတမ်း

ရက်စွဲ - ၉ - ၉ - ၂၀၂၄

### နိဒါန်း-

ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) သည် ကော်သူးလေအတွင်း နေထိုင်သည့် ကလေးများ အားလုံး၏ ပညာသင်ကြားခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုပြီး လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသည့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများကြောင့် ကျောင်းသား ကျောင်းသူများ၊ ဆရာများနှင့် ကျောင်းများ၏ ဘေးကင်းရေး စိတ်ချ လုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေးကို စိုးရိမ်ပူပန်လျက် ဤ ကြေညာစာတမ်းကို ထုတ်ပြန်အပ်ပါ သည်။ ပဋိပက္ခများနှင့် မတည်ငြိမ်မှုများကြောင့် စိန်ခေါ်မှုများရှိနေသော်လည်း လုံခြုံသော ပညာရေး ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခု ဖန်တီးရန် KNU က ကတိပြုပါသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် KNU သည် လက်နက် ကိုင်ပဋိပက္ခ၏ သက်ရောက်မှုများမှ ကလေးသူငယ်များအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး ကတိကဝတ် စာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီး ပဋိပက္ခနယ်မြေများရှိ ကလေးသူငယ်များအား အကာအကွယ် ပေးရန် မိမိတို့၏ သဘောထားကို အတိအလင်းဖော်ပြထားခဲ့ပါသည်။ ယခုကြေငြာစာတမ်းတွင် ကျောင်းများသည် သင်ယူမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ဘေးကင်းလုံခြုံသော နေရာများအဖြစ် ရှိကြောင်း သေချာစေရန် မိမိတို့၏ကတိကဝတ်ကိုအလေးပေးဖော်ပြကာ အောက်ပါ နယ်ပယ် များကို အဓိကထားလုပ်ဆောင်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

၁။ အရေးပေါ်အကူအညီများ

၂။ ပညာရေး တိုက်ခိုက်ခြင်းမှ ကာကွယ်ခြင်း

၃။ ကလေးများနှင့် ဆရာများ၏ အခြေခံ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း

၄။ မှတ်တမ်းပြုစုခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်း

**အရေးပေါ်အကူအညီများ**

**အရေးပေါ်ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု** - KNU သည် ပညာရေးအာဏာပိုင်များ၊ ရပ်ရွာလူထုများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပြီး အရေးပေါ်အခြေအနေများအတွက် ဘေးလွတ်ရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်း သို့မဟုတ် ကျောင်းများယာယီ ပိတ်ခြင်းကဲ့သို့သော ရှင်းလင်းသောလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအား အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်သည်။ ။ထို့အပြင် ကျောင်းများနှင့် အနီးနားရှိ ရပ်ရွာများ အတွင်း ဘေးကင်းသောဧရိယာ သတ်မှတ် ထူထောင်ခြင်း တို့လည်းပါဝင်သည်။

**စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာပံ့ပိုးကူညီမှု** - KNU သည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကြောင့် ကျောင်းသားများ နှင့် ဝန်ထမ်းများအပေါ် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည် အသိအမှတ်ပြုသည်။ အရေးပေါ်အခြေအနေ များ အတွင်းနှင့် နောက်ဆက်တွဲအခြေအနေတွင် လည်းကောင်းတို့၏ ကျန်းမာရေးကို အာမခံမှုရှိစေရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် သွားပါမည်။

**ပညာရေးတိုက်ခိုက်ခံရခြင်းမှ ကာကွယ်မှု**

**ကျောင်းများအား စစ်ရေးရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် အသုံးမပြုခြင်း**

- ကော်သူးလေအတွင်းရှိ စာသင်ကျောင်း များကို အခြေစိုက်စခန်း၊ စုဆောင်းရေးနေရာများ သို့မဟုတ် သိုလှောင်ရုံများ အပါအဝင် မည်သည့် စစ်ရေးရည်ရွယ်ချက်အတွက် အသုံးမပြုရပါ။ KNU သည် ၎င်း၏ ထိန်းချုပ် လွှမ်းမိုးထားသည့် နယ်ပယ်များ အတွင်း ဤမှုကို လိုက်နာရန် ကတိပြုပြီး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လက်ခံကျင့်သုံးနိုင်ရန်အတွက် လည်းထောက်ခံ အားပေးသွားမည်ဖြစ်သည်။

**ရပ်ရွာလူထုနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု**

- ကော်သူးလေအတွင်းရှိ လူမှုအဖွဲ့အစည်းအားလုံးနှင့် လက်တွဲ၍ ကျောင်းများနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအား ခြိမ်းခြောက်မှုများ ဖြစ်လာနိုင်ချေရှိပါက ကြိုတင် သတိပေးနှိုးဆော် ရန် နှင့် ရှင်းလင်းသော ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများအပါအဝင် အခြား ကြိုတင်သတိပေးစနစ်များ ထူထောင်ရန် လုပ်ဆောင်သွားမည်။

**ကလေးများနှင့် ဆရာများ၏ အခြေခံ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း**

**လုံခြုံသောသင်ကြားမှုဝန်းကျင်**

- KNU သည် ကော်သူးလေရှိ စာသင်ကျောင်းများအတွက် အခြေခံအဆောက်အအုံလိုအပ်ချက်များကို ဖော်ထုတ်ဖြေရှင်းရန် သက်ဆိုင်ရာ ပညာရေး အာဏာပိုင် များနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်သည်။ ပျက်စီးနေသော အဆောက်အအုံများကို ပြုပြင်ခြင်း၊ ဘေးကင်းသော အကာအကွယ်များ ဆောက်လုပ်ခြင်းနှင့် ရေသန့်နှင့် မိလ္လာ ဆိုင်ရာ ကဲ့သို့သော မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည့် အထောက်အပံ့များ ပေးဆောင်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

**ဆရာအတတ်သင်သင်တန်း**

- KNU သည် ပဋိပက္ခဖြစ်ချိန်အတွင်း ကျောင်းသားများအား ပိုမို ကောင်းမွန်စွာ ပြုစုစောင့်ရှောက်နိုင်စေရန် ပံ့ပိုးပေးမည့် အရေးပေါ်ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု၊ ကလေး

သူငယ်ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရေး နှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးမှုနည်းပညာများအား ဆရာ/ဆရာမများကို လေ့ကျင့်သင်ကြား ပေးသွားမည်ဖြစ်သည်။

**မှတ်တမ်းပြုစုခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်း**

**စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်း** - KNU သည် ကျောင်းများ၊ ကျောင်းသားများနှင့် ဆရာများကို ထိခိုက်စေသည့် အကြမ်းဖက်မှု ဖြစ်စဉ်များကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်းအတွက် စနစ်တစ်ခု ထူထောင်သွား မည်ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ထိုအချက်အလက်များအား သက်ဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂ လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှုရေးရာ ညှိနှိုင်းရေးရုံး (OCHA)၊ လူ့အခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့ (HRW)၊ ပညာရေးအား တိုက်ခိုက်မှုမှ ကာကွယ်ရန် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ မဟာမိတ်အဖွဲ့ (GCPEA) နှင့် ကုလသမဂ္ဂ ကလေးသူငယ်များ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (UNICEF) ကဲ့သို့သော သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ ထံသို့ပေးကာ အစီရင်ခံစာများထုတ်ပြန်ရန် လုပ်ဆောင်သွားမည်။

**စည်းရုံးရေး** - KNU သည် အစီရင်ခံစာများကိုအသုံးပြုကာ ကော်သူးလေရှိ ပညာရေးအား အကာအကွယ်ပေးရာ၌ နိုင်ငံတကာ၏ ပံ့ပိုးကူညီမှု နှင့် ပဋိပက္ခအတွင်း ကလေးများအားလုံး ပညာသင်ကြားခွင့်ကို အာမခံရန် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်သွားမည်ဖြစ်သည်။

**နိဂုံး**

KNU သည် ကော်သူးလေမှ ကျောင်းသားများအားလုံး အရည်အသွေးပြည့်မီသော ပညာရေးကို ရရှိနိုင်သည့် ဘေးကင်းသော သင်ကြားရေးပတ်ဝန်းကျင်ကို ဖန်တီးရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ဤကြေညာချက်ဖြင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသောကာလအတွင်း ကော်သူးလေရှိ ကလေးများအားလုံး ပညာသင်ကြားခွင့်အား နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်း အပါအဝင် သက်ဆိုင်သူအားလုံး ပံ့ပိုးပေးရန် ကျွန်ုပ်တို့ တောင်းဆိုအပ်ပါသည်။

**Contact Us**

**Karen Education and Culture Department (KECD)**

Email : communicationandadvocacyofficer@proton.me  
          : communicationandadvocacymanager@proton.me

Website : www.kecdctl.org

Facebook : www.facebook.com/kecdctl

Twitter : @karen\_kecd

Instagram : karen\_kecd

Youtube : KECD KTL

Office : PO Box 4, Mae Sot, Tak 63110, THAILAND